

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
CYRILOMETODĚJSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA
Katedra křesťanské sociální práce

Maxmilián Tomáš Gottwald OFMCap

**Zmapování problematiky lidí bez domova, kteří
přicházejí s prosbou o pomoc do kláštera kapucínů
v Olomouci**

Bakalářská práce

Vedoucí práce: Mgr. Josef Kořenek
Obor: Charitativní a sociální práce

OLOMOUC 2009

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci zpracoval samostatně a všechny použité prameny a literaturu jsem uvedl v závěrečném seznamu.

V Olomouci dne 14. dubna 2009

Poděkování

Velmi děkuji Mgr. Josefu Kořenkovi za odborné vedení mé bakalářské práce, za všechny jeho podněty a připomínky, zvláště co se týká formální stránky práce. Děkuji též Bc. Leoně Martínkové, vedoucí azylového domu Samaritán, za veškerou její dosavadní spolupráci a v neposlední řadě bych chtěl též poděkovat Marii Mazalové za korekturu českého jazyka za její odborné konzultace a předané zkušenosti. Na závěr chci poděkovat bratřím za jejich vstřícnost a ochotu.

Obsah

Úvod.....	7
1. Bůh na straně chudých	10
<i>1. 1 Mystérium Trojice je inspirací při pomoci vyděděncům společnosti.....</i>	<i>10</i>
1. 1. 1 Bůh ve vztazích Trojice	11
1. 1. 2 Bůh jako Dárce a Dar	12
1. 1. 3 Kristus vstupuje do chudoby lidství	13
1. 1. 4 Kristus se ztotožňuje s chudáky.....	14
1. 1. 5 Spodobení se s Bohem skrze vyjití ze sebe	14
<i>1. 2 Pochopení chudých optikou Starého zákona .....</i>	<i>15</i>
1. 2. 1 Péče o chudé Starého zákona.....	16
1. 2. 2 Prikázání lásky k chudým.....	17
<i>1. 3 Pochopení chudých optikou Nového zákona.....</i>	<i>18</i>
1. 3. 1 Radostná zvěst je také pro vyvrhele společnosti	18
1. 3. 2 Ježíšova služba lékaře a učitele	19
<i>1. 4 Církev na straně chudých.....</i>	<i>20</i>
2. Kapucíni a chudí	21
<i>2. 1 Uskutečňování chudoby podle řehole .....</i>	<i>21</i>
2. 1. 1 Uskutečňování chudoby podle Závěti sv. Františka.....	22
2. 1. 2 Uskutečňování chudoby podle Konstitucí.....	23
<i>2. 2 Historický pohled na pomoc menších bratři kapucínů nejubožejším na území města Olomouce.....</i>	<i>24</i>
2. 2. 1 Rok 1714 – 1715 – morová epidemie v Olomouci.....	25
2. 2. 2 Válečná léta 1813 – 1817	27
2. 2. 3 Útulna sv. Alžběty	29
3. Problematika bezdomovectví.....	31
<i>3. 1 Příčiny bezdomovectví .....</i>	<i>31</i>
3. 1. 1 Ztráta zaměstnání.....	32
3. 1. 2 Krize tradiční rodiny.....	33

3. 1. 3 Domov a ubytování.....	34
3. 1. 4 Zdravotní problémy	35
3. 2 <i>Formy bezdomovectví</i>	35
4. Zmapování současnosti	38
4. 1 <i>Bratr Josef a jeho působení v Olomouckém klášteře</i>.....	39
4. 1. 1 První zkušenosti s lidmi bez domova	40
4. 1. 2 Způsoby pomoci	41
4. 1. 4 Nové zkušenosti s lidmi bez domova a ve vězení	43
4. 1. 5 Spolupráce s Charitou.....	44
4. 1. 6 Současnost	45
4. 2 <i>Pohled dalších spolubratří na problematiku bezdomovectví</i>	46
4. 2. 1 Rozhovor s br. Dismasem.....	46
4. 2. 2 Rozhovor s bratrem Vianneyem	48
4. 3 <i>Resumé rozhovorů s bratřími</i>.....	49
Závěr.....	51
Seznam literatury	53
Přílohy	60

*„Cokoliv jste učinili jednomu
z nejposlednějších, mně jste
učinili!“*

(Mt 25,40)

Úvod

Ve světle velikonočních událostí se zamýšlím nad tím, proč jsem si vlastně téma bezdomovectví vybral pro bakalářskou práci. Samozřejmě, že si také pokládám otázku, z jakého důvodu mám pro lidi na okraji společnosti – lidi bez domova – určitou „srdeční“ slabost. Odpověď opravdu není snadná. Pokud ji mám zformulovat do jedné věty, tak by mohla znít, že chci těmto vyděděncům společnosti nabídnout, snad i **zprostředkovat naději**, která tryská od ukřižovaného a vzkříšeného Krista.

V Olomouci nyní žije mnoho lidí na ulici a v nevyhovujících podmínkách, kteří jsou trvale ohroženi na tělesném i duševním zdraví a často téměř utopeni v bezbřehé samotě a opuštěnosti. Velmi často se jedná o lidi, kteří se v určité chvíli dostali na životní křižovatku tak, jak se to může stát komukoliv z nás. Oni však bohužel neměli blízko sebe rodinu, přátele. Sami vykořčili na cestu, která se jim nejprve zdála pohodlná, jenže nakonec je přivedla až na nemilosrdnou a krutou ulici.

První rok mé dobrovolnické praxe v Denním centru, které spadá pod Charitní azylový dům Samaritán mi umožnil blíže poznat, jak vypadá život těch našich spoluobčanů – bratří a sester, kteří skončili na ulici, a zároveň mě šokovalo zjištění, jak mnoho lidí takto v Olomouci žije. Následně jako asistent streetworkera jsem měl přímo v terénu nejednu možnost zjistit, jak současní lidé bez domova „bydlí“, co je nejčastějším důvodem jejich strádání a kde všude může dnes takto postižený člověk přežívat. Potýkají se ze ztrátou smyslu života, bojují se závislostmi všeho druhu a často mají již jen velmi omezené schopnosti vrátit se do většinové společnosti. Zvláště těžce dostupná je pro ně zdravotní péče, proto někteří lidé bez domova umírají přímo na ulici, a to především v zimních měsících...

Náš Řád menších bratří kapucínů, měl vždy hodně blízko k projevování soucitu s trpícími, který bratři vyjadřovali nejen empatií, ale v první řadě obětavou službou. Během staletí se apoštolát zaměřoval zejména na chudší vrstvy trpících a strádajících lidí, a tak se pomoc nejpotřebnějším postupně stala

velmi výrazným rysem naší identity. Proto jsem se rozhodl zmapovat projevy lásky bratří k chudým v Olomouci, kde má místo jak částečný náhled do historie, tak především zpřehlednění přístupu současných kapucínů k lidem bez domova. Veškeré úsilí a snažení každého jednotlivého bratra pramení ze vztahu s Trojjediným Bohem, který je podepřen dobrou znalostí Písma a pravidelnou modlitbou. Řehole a konstituce nám zase napovídají a určují jak aktualizovat, uskutečňovat a žít Evangelium dnes.

V první kapitole bakalářské práce má tedy zásadní místo postoj Boha k chudým, kde se nejprve dotýkám tajemství Trojice jako vynikající inspirace při práci s malomocnými dnešní moderní společnosti – s bezdomovci. Po té následuje Biblický pohled na chudé Starého a Nového Zákona. Nemohu samozřejmě opomenout Kristův příklad služby lékaře a učitele. Teologickou část logicky uzavírá krátký postřeh o postoji katolické církve k dnešním chudým.

V druhé kapitole se snažím srozumitelně popsat a přiblížit hlavní důvody, proč vlastně mají kapucíni blízko k chudým a odkud čerpáme živnou mízu při projevování lásky k těm nejubožejším a tím i k lidem bez domova. Dále následuje částečný náhled do historie, kde jsem se zaměřil na období od počátku 18. století do první poloviny 20. století. V průřezu historií se dotýkám let, ve kterých se bratři nejvýrazněji podíleli při službě trpícím a chudým. Je zde také zmínka o Útulně sv. Alžběty, kterou z podnětu P. Huberta Ettla založili členové třetího řádu sv. Františka.

Obecnou problematikou bezdomovectví se zabývám ve třetí kapitole. Hlavní příčiny jsou definovány v krátkých bodech. Může se nám na první pohled zdát, že tito lidé nechtějí pracovat, konzumují neúnosné množství levného alkoholu nebo drog a jsou s danou situací spokojeni. Jenže to je jen velmi povrchní názor, kterým si současná společnost možná snaží zastřít oči před mnohem závažnějšími příčinami bezdomovectví. Domnívám se, že hlavním a zásadním problémem jsou zpřetrhané přirozené rodinné vazby. Tomu také napomáhá fakt, že na Olomoucku, ale téměř i v celé České republice přestává fungovat tradiční model rodiny. Způsob rozčlenění forem bezdomovectví jsem převzal od Hradeckých. Ve všeobecném povědomí široké veřejnosti ještě není

příliš známo, že mezi extrémně vyloučené nepatří jen muži, ale také ženy, matky s dětmi, samotné děti a objevuje se zcela nový fenomén – bezdomovectví celých rodin.

Závěrečná kapitola patří zmapování současné problematiky přístupu bratří k dnešním chudým. Hlavní část mé bakalářské práce zahrnuje období od roku 1991 – 2003. Veškeré podklady čerpám z narativních rozhovorů s bratřími, kteří v olomouckém klášteře působili, či ještě působí. Dotazy jsem se snažil pokládat tak, abych z odpovědí mohl sestavit přehlednou informaci o tom, jak se bratři k dané problematice postavili anebo staví. Výchozím je pro mě rozhovor s bratrem Josefem, který se lidem bez domova v Olomouci věnoval nejintenzivněji. Ostatní dotázaní bratři ve větší míře jen br. Josefa doplňují. Samozřejmě také oni mi významnou měrou přispěli k ucelenějšímu a srozumitelnějšímu pochopení vývoje pomoci olomouckých bratří lidem bez domova. Některé jejich připomínky a názory jsou pro mě velmi příkladné, poučné a inspirující v další službě „malomocným“ dnešního světa.

1. Bůh na straně chudých

Bohu záleží na každém člověku a velmi touží po jeho spokojenosti, radosti a štěstí. O to víc se sklání k těm, kteří se nacházejí na úplném dně lidské společnosti a patří do skupiny tzv. extrémně vyloučených.¹ Jsou to malomocní současnosti – lidé bez domova. Lidská bída zřetelně poukazuje na to, že člověk je slabý a potřebuje Boží ochranu a spásu.² Bůh stojí na straně slabých a bezmocných a jim jeho pozornost přednostně náleží.

„Jahve, váš Bůh je Bůh bohů a Pán pánů, veliký Bůh, vítězný a strašlivý, který nikomu nestraní a dary nepřijímá. On zjednává právo sirotku a vdově, miluje cizince, dává mu chléb a oděv.“³

1. 1 Mystérium Trojice je inspirací při pomoci vyděděncům společnosti

Každá služba a činnost ve prospěch našich bližních, prokazovaná zvláště lidem žijícím na okraji společnosti, na perifériích, by měla být hluboce zakotvena ve vztazích Trojjediného Boha. Neboť jestliže je tajemství Trojjediného skutečně největším tajemstvím víry,⁴ potom by tato skutečnost měla mít také zásadní dopad na praktický křesťanský život a měla by ovlivňovat veškeré charitativní zaměření, a to především k těm nejpotřebnějším.

Pokud se tedy chceme zabývat tímto tajemstvím, musíme se nejprve alespoň krátce pokusit charakterizovat Boha v Trojici a jeho působení, přičemž budeme vycházet z toho, jak se nám sděluje ve zjevení, tedy v Písmu a tradici církve.

Tajemství Trojjediného Boha je pro křesťany nejzákladnější pravdou a zároveň největším tajemstvím víry, ze které pak také vyplývá konkrétní

---

¹ Srov. PAPEŽSKÁ RADA PRO SPRÁVEDLNOST A MÍR. *Kompendium sociální nauky církve*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2008. čl. 324.

² Srov. *Katechismus katolické církve*. Praha: Zvon, 1995. čl. 2448. (dále jen *KKC*)

³ Dt 10,17–19.

⁴ Srov. *KKC*, čl. 234.

křesťanský život. Je to tajemství Boha, jaký je sám o sobě a je také zdrojem všech ostatních tajemství a světlem, které je osvěcuje.⁵

1. 1. 1 Bůh ve vztazích Trojice

Nyní se budeme blíže zajímat o jednotlivé Osoby nebo spíše jejich vzájemně odlišné vztahy v jediné lásce. Trojice osob a zároveň jejich dokonalá jednota, skrze společně sdílené jediné božství, nám totiž zajišťuje správný obraz pro všechny vztahy ve společenství.

Toto tajemství je přístupné jen skrze víru, naději a lásku; božské ctnosti, které jsou nám již ve křtu svatém Bohem zdarma dány.⁶ A skrze Ducha svatého jsme právě křtem pozváni ke sdílení tohoto božského života, kde jediný Bůh v osobách Otce, Syna a Ducha společně a každý plně sdílejí v dokonalé jednotě jedinou božskou přirozenost.⁷ Pokud by neexistovaly tyto vztahy, nemohli bychom vůbec mluvit o jednotlivých osobách a Bůh by byl jen striktně jediný. Proto platí, že:

„Otec je Otcem jenom proto, že má Syna a je ve vztahu k Synu. Syn je osobou jenom proto, že je ve vztahu k Otci. Kdyby Otec nebyl ve vztahu k Synovi, nejenže by nebyl Otcem, ale nebyl by vůbec.“⁸

Otec tedy skrze Syna všechno tvoří jediným slovem⁹ a podle Syna¹⁰ tvoří člověka jako svůj obraz.¹¹ Na tomto díle se podílí celá Trojice; v první knize Písma to ústy autora dokazuje Bůh sám, když o sobě v této chvíli mluví ‚*plurálu*‘.¹² Tím nám naznačuje, že jsme stvořeni pro společenství s ním a mezi sebou navzájem.

Syn je Otcem zplozený a všechno od něho dostává. Ve svobodné poslušnosti lásky všechno vrací Otci; zvláště když se poníží, sestoupí na naši

---

⁵ Srov. KKC, čl. 234.

⁶ Srov. KKC, čl. 1266.

⁷ Srov. POSPÍŠIL, C. V. *Dar Otce i Syna: základy systematické pneumatologie*. Olomouc: Maticе cyrilometodějská, 1999. s. 83-84.

⁸ POSPÍŠIL, C. V. *Teologie služby: kniha (nejen) pro ty, kdo se věnují křesťanské charitě a diakonii*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002. s. 163.

⁹ Srov. Jan 1,3.

¹⁰ Srov. Kol 1,15-16.

¹¹ Srov. Gn 1,27.

¹² Srov. Gn 1,26.

zem, aby se stal člověkem, trpěl pro naši spásu ¹³ a obnovil v nás svůj obraz, který byl ztracený hříchem. ¹⁴

Zůstává nám třetí osoba Trojice, Duch svatý, jenž bývá nazýván Darem. Je jasné, že pokud předpokládáme dvojici osob, dárce a obdarovaného, musíme 'mít' též nějaký dar, který si mezi sebou tyto vyměňují. Kdyby Bůh potřeboval nás nebo jiné stvoření k tomu, aby se měl komu darovat, chybělo by mu něco, co by sám neměl od věčnosti a to je samozřejmě nesmysl. Je-li Bůh od věčnosti skutečným Darem, musí být zároveň pravým Dárcem a Obdarovaným, tedy Trojicí osob. Rovněž to však znamená, že pouze Trojjediný je Bohem stvořitelem, spasitelem a posvětitel. ¹⁵

1. 1. 2 Bůh jako Dárce a Dar

Nyní se ještě zastavíme u Ducha svatého, který je principem každého obdarování a to jak mezi osobami Trojice, tak obdarováním od Boha vůči nám a také našeho darování se Bohu. Do tohoto pochopitelně můžeme a máme zahrnout i naše lidské obdarovávání ve službě bližním a v našem případě zvláště lidem na okraji společnosti, lidem bez domova.

Bůh je věčným Dárcem. Pokud Duch vychází z Otce i Syna, potom je jisté, že si jej musí Otec a Syn vzájemně darovat. ¹⁶ To samé platí při každém obdarování nás, neboť Bůh dává svého Ducha těm, kdo ho prosí. ¹⁷ Zde budu raději přímo citovat z knihy Teologie služby:

„To, že Otec daruje Ducha, je principem každého obdarování tvora od Hospodina. To, že Syn Ducha znovu daruje Otci, představuje pravý trinitární základ smysluplnosti všeho, co jako Boží děti darujeme Otci.“ ¹⁸

V Duchu svatém tak nachází smysl každá oběť, jenž je projevem lásky ve které se darujeme Bohu a následně také našim bližním. Vrcholným darem ve

---

¹³ Srov. Flp 2,6-7.

¹⁴ Srov. Kol 1, 15-20.

¹⁵ Srov. POSPÍŠIL, C. V. *Dar Otce i Syna: základy systematické pneumatologie*. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 1999. s. 93-94.

¹⁶ Srov. Tamtéž, s. 94.

¹⁷ Srov. Mt 7,11.

¹⁸ POSPÍŠIL, C. V. *Dar Otce i Syna: základy systematické pneumatologie*. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 1999. s. 94.

službě lásky je pak sebedarování, které může dospět až k oběti, při níž v síle Ducha svatého potíráme své sobectví a spodobujeme se tak s Kristem.¹⁹ Toto připodobnění je otázkou naší spásy, která se uskutečňuje v sebedarování, jímž se stáváme podobni Kristu a také Trojjedinému, který je věčným úkonem úplného sebedarování.²⁰

1. 1. 3 Kristus vstupuje do chudoby lidství

Způsob, jakým Boží Trojice začíná skrze osobu Ježíše Krista bezprostředně ovlivňovat veškeré lidské dění, více než naznačuje, komu je poselství vtělené Lásky určeno:

„Slovo se stalo tělem a přebývalo mezi námi.“²¹

Prostá dívka z Nazareta, která je však Bohem osvobozena od dědičné viny, se stává Bohorodičkou. Snoubencem Neposkvrněné Panny a pěstounem dítěte Ježíše je Josef, mlčenlivý a pracovitý muž, který svou spravedlnost osvědčí v náročných počátcích Kristova lidství.

Otec posílá Syna, tím ho daruje nám lidem. Spasitel tedy v poslušnosti lásky přichází na svět jako nahé, bezbranné dítě v chudé a studené jeskyni. Je položen do jeslí se senem, rodí se v neútulném chlévě a tepelnou izolaci mu vytvářejí vůl a osel.²² Pán nebe a země přichází s největším poselstvím lásky bez hlučných ovací jásajících lidstva. Skromně a tiše uskutečňuje své vtělení a žije životem podobným nám ve všem kromě hříchu.²³ Právě ve svém ponížení – kenozi, nás uvádí do nepostižitelného tajemství Trojice, ne jako do nějaké teorie, ale do praxe sebedarující a bezmezně plodné lásky. Pokud se tuto lásku snažíme prokazovat bližním, zvláště trpícím a těm nejubožejším potřebným, vstupujeme

---

¹⁹ Srov. POSPÍŠIL, C. V. *Teologie služby: kniha (nejen) pro ty, kdo se věnují křesťanské charitě a diakonii*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002. s. 169.

²⁰ Srov. Tamtéž, s. 173.

²¹ Jan 1,14.

²² Srov. Lk 2,7.

²³ Srov. Žid 4,15.

do vnitřní dynamiky života Trojjediného a ona se pro nás stává základním prostředkem hlásání křesťanství jako nové lidské existence v Bohu.²⁴

1. 1. 4 Kristus se ztotožňuje s chudáky

Kristus sám na vlastní kůži prožívá úděl vyhnance. Tím, že vzal na sebe naši lidskou přirozenost, se ztotožnil s každým člověkem, i tím nejubožejším. Do vlastního přišel, ale jeho vlastní ho nepřijali.²⁵ Často se během svého života setkával s nepřijetím a nepochopením. Proroctví Simeonovo, kde slyšíme, že se Ježíš stane znamením, kterému bude kladen odpor,²⁶ se vine jako červená nit celým jeho spásitelným konáním. U proroka Izaiáše čteme, že On je Služebníkem Hospodinovým, který na sebe bere naše bolesti, nemoci a také naše provinění:

*„Byl v opovržení, kde kdo se ho zřekl, muž plný bolesti, zkoušený nemocemi, jako ten, před nímž si **člověk** zakryje tvář, **tak** opovržený, že jsme si ho nevážili. Byly to však naše nemoci, jež nesl, naše bolesti na sebe vzal, ale domnívali jsme se, že je raněn, ubit od Boha a pokořen“²⁷*

1. 1. 5 Spodobení se s Bohem skrze vyjítí ze sebe

Když rozvažujeme o díle vtělení a Kristově dobrovolném utrpení, můžeme nejvíce spatřovat Boha v jeho vyjítí k člověku; podobně je potom nutné uskutečňovat naše vycházení ze sebe směrem k druhému člověku, jako připodobnění se Trojjedinému. Toto spodobení se s Bohem má být též jedinou správnou motivací pro každou službu chudým:

„Toto vyjítí ze sebe napodobuje: vyjítí Otce ze sebe ve věčném úkonu plození Syna, vyjítí Boha ze sebe v úkonu stvoření, vyjítí Boha a jeho sklonění se k člověku v díle zjevení a zejména v díle vtělení. Opravdovost tohoto vyjítí ze sebe

---

²⁴ Srov. POSPÍŠIL, C. V. *Teologie služby: kniha (nejen) pro ty, kdo se věnují křesťanské charitě a diakonii*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002. s. 173-174.

²⁵ Srov. Jan 1,11.

²⁶ Srov. Luk 2,34.

²⁷ Iz 53,3-5.

z lásky k druhému se nepřekonatelně projevuje v Kristově vyjití ze sebe z lásky k Otci a k lidem v hodině jeho dobrovolně podstoupené smrti na kříži. Toto vyjití je tedy také sebedarováním a znamená čistou extatickou – ze sebe vycházející lásku až za hrob.“²⁸

Právě taková láska musí mít vždy první místo v celém našem životě, jen tak se Bohu můžeme skutečně podobat, neboť On je láska.²⁹ Na Ježíšově životě, zvláště v hodině jeho potupné smrti, vidíme, že autentická teologie kříže nikdy nemůže směřovat k moci tak jako jiné vědy, ale naopak paradoxně zpřítomňuje bezmocnou všemohoucnost Boha, který sám sebe ve věčném milování bezvýhradně daruje.³⁰ Naše účast, spoluutrpení a pozorné mlčenlivé naslouchání potom bude napodobovat chování a postoj Boha Otce v hodině kříže, při níž Otec ponechává Synu prostor pro úplnou svobodu a důstojnost v jeho jednání tím, že v tuto chvíli mlčí.³¹

1. 2 Pochopení chudých optikou Starého zákona

„Má-li teologie zájem podílet se na hledání a rozvoji spirituality v kontextu sociální práce, nabízí se biblická tradice jako základní stavební kámen.“³²

O „chudých“ je v Bibli řeč mnohokrát.³³ Je třeba si však uvědomit, že tehdejší hebrejská slova, používaná k označení situace „být chudý“ či „trpět nouzí“, mají několikanásobný význam.³⁴ Vztahují se proto nejen na lidi, kteří strádají z nedostatku nejnütnějších materiálních prostředků, ale také na ty, kteří musí trpně snášet nemoc, hlad, nahotu, žebrání, útlak i ponižování. Za chudé také platili drobní rolníci, neboť se v důsledku zadlužení mohli ocitnout v existenční závislosti na druhých. Nádeníci zase nevlastnili nic a žili jen ze dne na den. Za

---

²⁸ POSPÍŠIL, C. V. *Teologie služby: kniha (nejen) pro ty, kdo se věnují křesťanské charitě a diakonii*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002. s. 56.

²⁹ Srov. 1 Jan 4,8.

³⁰ Srov. POSPÍŠIL, C. V. *Teologie služby: kniha (nejen) pro ty, kdo se věnují křesťanské charitě a diakonii*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002. s. 188.

³¹ Srov. Tamtéž, s. 192 - 195.

³² DOLEŽEL, J. *Bůh na straně chudých a slabých: Spravedlnost a služba*. Olomouc: Caritas - VOŠ, 2008. s. 74.

³³ Např. Ž 9, 19; 10, 14; Iz 10, 1 - 2; 1Kr 17,12; 2Kr 4, 1 - 2.

³⁴ Srov. DUPLACÝ, J. *Slovník biblické teologie*. Přeložil Kolář Petr. Řím: Velehrad - Křesťanská akademie, 1991. s. 142.

tradičně nejvíce ohrožené skupiny byly považovány dvě, které často jako by zástupně zahrnovaly všechny sociálně slabé: sirotky a vdovy.³⁵

1. 2. 1 Péče o chudé Starého zákona

V tehdejší izraelské společnosti nesly odpovědnost za chudé především tři hlavní skupiny: král, bohatí Izraelité a proroci. Mnohokrát se ve Starém zákoně setkáváme se závazkem krále chránit práva chudých.³⁶ U Jeremiáše chválí Hospodin krále Jošijáše:

„Když uplatňoval právo a spravedlnost, tehdy se mu dobře vedlo. Když se zastával utištěného a ubožáka, tehdy bývalo dobře. Zda to neznamená, že mě znal? je výrok Hospodinův.“³⁷

A naopak zní ve Starém zákoně u proroka Ozeáše varování, kdy dostatek a hojnost všeho může vést až k odpadu od Boha a k zapomnění na něho, pokud je bohatství špatně využito:

„Měli pastvy do sytosti, nasýtily se a jejich srdce zpyšnělo, zapomněli na mě.“³⁸

Také dobře zajištění Izraelité, převedeno na současnost – majetní občané a podnikatelé, měli povinnost pečovat o chudé.³⁹ Takto jsou k tomu vybízeni a podněcováni v knize Přísloví:

„Kdo zachovává přikázání, střeží svůj život, zemře, kdo jeho cestami zhrdá. Hospodinu půjčuje, kdo se nad nuzným smilovává, on mu odplatí jeho dobročinnost.“⁴⁰

V neposlední řadě se starozákonních chudých zastávali proroci, kteří s neochvějnou horlivostí pranýřovali zlořády tehdejších sociálních poměrů. Nebyli spokojeni s útlakem chudších vrstev a vykořisťováním vdov a sirotek. Pro

---

³⁵ Srov. DOLEŽEL, J. *Bůh na straně chudých a slabých: Spravedlnost a služba*. Olomouc: Caritas - VOŠ, 2008. s. 78.

³⁶ Srov. Tamtéž, s. 79.

³⁷ Jr 22,15–16.

³⁸ Oz 13,6.

³⁹ Srov. DOLEŽEL, J. *Bůh na straně chudých a slabých: Spravedlnost a služba*. Olomouc: Caritas - VOŠ, 2008. s. 74.

⁴⁰ Př 19,16–17.

proroky Ámose, Micheáše, Ozeáše a Izajáše to byl do nebe volající zločin a prohřešek.⁴¹

„Vyhlášte na palácích z Ašdódu a na palácích v egyptské zemi řekněte: Shromážděte se na Samařské hory! Pohleďte, co je tam zmatků, kolik útisku! Správně jednat neumějí, je výrok Hospodinův. Uskladňují ve svých palácích násilí a zhoubu jako poklady.“⁴²

„Slyšte toto slovo, bášanské krávy, které jste na Samařské hoře, které utiskujete nuzné a křivdíte ubožákům. Říkáte jejich Panovníkovi: ‚Dávej, ať hodujeme!‘ Vyjdete trhlinami, každá tou, před níž právě bude, a budete vrženy až k Harmónu, je výrok Hospodinův.“⁴³

1. 2. 2 Prikázání lásky k chudým

Přikázání lásky v Leviticus – třetí knize Mojžíšově, také souvisí a počítá s ochranou chudých i sociálně slabých:

„Nebudeš utiskovat a odírat svého druha. Výdělek dělníka, kterého si najmeš, nezůstane u tebe do rána. Nebudeš zlořечit hluchému a slepému nepoložíš do cesty překážku, ale budeš se bát svého Boha. Já jsem Hospodin.“⁴⁴

Vysokou morální hodnotu a závaznost těchto přikázání podtrhuje a zvýrazňuje hlasité zvolání Boha:

„Já jsem Hospodin“⁴⁵

Výčet negativních příkazů uzavírá povzbuzení k lásce, kterým graduje Boží výzva a je zároveň i vrcholem přikázání lásky k člověku:

„Nebudeš se mstít synům svého lidu a nezanevřeš na ně, ale budeš milovat svého bližního jako sebe samého.“⁴⁶

---

⁴¹ Srov. DOLEŽEL, J. *Bůh na straně chudých a slabých: Spravedlnost a služba*. Olomouc: Caritas - VOŠ, 2008. s. 79 – 80.

⁴² Am 3,9–10.

⁴³ Am 4,1. 3.

⁴⁴ Lv 19,13–14.

⁴⁵ Tamtéž.

⁴⁶ Lv 19,18.

1. 3 Pochopení chudých optikou Nového zákona

Způsoby projevů lásky, jež mají být vlastní lidem Nového Zákona jdou ve své univerzalitě mnohem dál, než připouštěly pomyslné hranice Starého Zákona.⁴⁷ Láska Kristových učedníků nemá být omezena ničím, dokonce je jejich povinností, aby milovali své nepřátele, což znamenalo velký přelom v postoji k bližnímu a do té doby, než Pán Ježíš s touto myšlenkou přišel, i neslýchaným požadavkem.⁴⁸

„Slyšeli jste, že bylo řečeno: Milovati budeš bližního svého a nenávidět nepřitele svého. Já však vám pravím: Milujte své nepřátele a modlete se za ty, kdo vás pronásledují, abyste byli syny nebeského Otce; protože on dává svému slunci svítit na zlé i dobré a déšť posílá na spravedlivé i nespravedlivé.“⁴⁹

Dobrovolná chudoba je doporučována všem Kristovým učedníkům. Již Jan Křtitel vybízí své učedníky, kteří se ptají, jak uskutečňovat obrácení a pokání, k správnému zacházení s majetkem:

„Zástupy se Jana ptaly: Co jen máme dělat? On jim odpověděl: Kdo má dvoje oblečení, dej tomu, kdo nemá žádné, a kdo má co k jídlu, udělej také tak. Přišli i celníci, aby se dali pokřtít, a ptali se: Mistře, co máme dělat? On jim řekl: Nevymáhejte víc, než máte naříděno. Tázali se ho i vojáci: A co máme dělat my? Řekl jim: Nikomu nečiňte násilí, nikoho nevydírejte, spokojte se svým žoldem.“⁵⁰

1. 3. 1 Radostná zvěst je také pro vyvrhele společnosti

Jak si můžeme přečíst v Lukášově evangeliu, průvodci Božího zrození jsou andělé – neviditelní Boží poslové. S poselstvím plným jásavého světla přichází

---

⁴⁷ Např. Podobnoství o milosrdném Samaritánu (Lk 10,25–37).

⁴⁸ Srov. POSPÍŠIL, C. V. *Teologie služby: kniha (nejen) pro ty, kdo se věnují křesťanské charitě a diakonii*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002. s. 97.

⁴⁹ Mt 5,43–45.

⁵⁰ Lk 3,10–14.

anděl Páně jako první k pastýřům stád.⁵¹ Tajemný svět transcendentna se otvírá užaslým očím polodivokých „vyvrhelů“ tehdejší společnosti.

„Zmocnila se jich veliká bázeň. Anděl jim řekl: „Nebojte se, hle, zvěstuji vám velikou radost, radost pro všechny lid.“⁵²

Tamější kočovní pastýři žili odděleně se svěřenými stády, která hlídali majitelům z městečka Betléma. Byli to pro židy nevzdělaní pohané, lidé hrubí až drsní, zarostlí, polodivokého vzhledu a páchli krví zabitých zvířat. Jelikož museli bojovat se šelmami, které napadaly stáda, byli často fyzicky velmi zdatní, až z nich šel strach.⁵³ A právě tito vydědenci směli poprvé slyšet neuvěřitelnou a přitom celými dějinami tak očekávanou radostnou zprávu.

1. 3. 2 Ježíšova služba lékaře a učitele

Pokaždé, když se setkáváme s Ježíšem v evangeliích, vidíme ho, jak léčí nemocné, těší zarmoucené, probouzí otupělá svědomí, rozráží temnoty nevědomosti.

„Jeho poslání by se dalo charakterizovat jako služba Učitele a Lékaře těla a ducha.“⁵⁴

Ježíš chodil po celé Galileji, učil v synagogách, hlásal evangelium o Božím království a uzdravoval mezi lidem každou nemoc a každou chorobu.⁵⁵

[...] „Lékaře nepotřebují zdraví, ale nemocní. Jděte a učte se, co to je: ‚Milosrdenství chci, a ne oběť.‘ Nepřišel jsem pozvat spravedlivé, ale hříšníky.“⁵⁶

Také církev je skrze Kristův osobní příklad, a její mnohé svaté členy, neustále povzbuzována k tomu, aby nezapomínala na chudé, pohrdané a přehlížené.⁵⁷

---

⁵¹ Srov. Lk 2,8–9.

⁵² Lk 2,10.

⁵³ Srov. DOBRACZYŃSKI, J. *Stín Otce: příběh o Josefovi z Nazaretu*. Praha: Paulínky, 2001. s. 153.

⁵⁴ POSPÍŠIL, C. V. *Teologie služby: kniha (nejen) pro ty, kdo se věnují křesťanské charitě a diakonii*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002. s. 90.

⁵⁵ Mt 4,23.

⁵⁶ Mt 9,12-13.

⁵⁷ Srov. Gal 2,10.

1. 4 Církev na straně chudých

„Náš Pán nás upozorňuje, že budeme od něho odděleni, jestliže nepřispějeme na pomoc chudým a maličkým v jejich nouzi: jsou totiž jeho bratry.“⁵⁸

Charitní práce (diakonia), věnující se nejchudším, má v životě církve stejnou váhu a závaznost jako zvěstování evangelia (martyria) a slavení svátostí (leiturgia). Takto ve své první encyklice představuje papež Benedikt XVI., jak by církev měla chápat pomoc chudým. Jako svou nejpřednější povinnost a jako svůj závazek. Není to jen okrajová záležitost několika nadšenců, na níž se církev pouze nepodílí, nýbrž odpovědně vykonává to, co odpovídá její vlastní povaze.⁵⁹ Účinnější a rozhodnější láska k chudým musí dnes zahrnout nesmírné množství hladovějících, žebráků, bezdomovců, lidí bez lékařské péče a především těch, kteří ztrácí naději na lepší budoucnost.⁶⁰ Lidská osoba nesmí být v žádném případě pojímána jako pouhý prostředek za účelem dosažení cílů, které by byly cizí jejímu vlastnímu rozvoji, jenž může nalézt úplné a konečné naplnění jedine v Bohu a jeho spásonosném záměru.⁶¹ Má-li teologie zájem podílet se na hledání a rozvoji spirituality v kontextu sociální práce, nabízí se biblická tradice jako základní stavební kámen.⁶² Za tradičně nejvíce ohrožené skupiny byly považovány dvě, které často jako by zástupně zahrnovaly všechny sociálně slabé: sirotky a vdovy.⁶³

---

⁵⁸ KKC, čl. 1033.

⁵⁹ Srov. BENEDIKT XVI. *Deus caritas est: encyklika nejvyššího pontifika Benedikta XVI. biskupům, kněžím a jáhnům, Bohu zasvěceným osobám a všem věřícím laikům o křesťanské lásce*. Praha: Paulinky Česká biskupská konference, 2006. čl. 25.

⁶⁰ Srov. JAN PAVEL II. *Novo millennio ineunte: Apoštolský list nejvyššího Pontifika Jana Pavla II. biskupům, kněžstvu a věřícím na konci Velkého jubilea roku 2000*. Praha: Sekretariát České biskupské konference, 2001. čl. 49 -50.

⁶¹ PAPEŽSKÁ RADA PRO SPRÁVEDLNOST A MÍR. *Kompendium sociální nauky církve*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2008. čl. 133.

⁶² DOLEŽEL, J. *Bůh na straně chudých a slabých: Spravedlnost a služba*. Olomouc: Caritas - VOŠ, 2008. s. 74.

⁶³ Srov. Tamtéž, s. 78.

2. Kapucíni a chudí

Charitativní prací se především, kromě jiných společenství, zabývají františkánské řády. V Olomouci na tom má zásluhu také Řád menších bratří kapucínů (Ordo Fratrum Minorum Capucinatorum). Charisma tohoto řádu se především zakládá jak na řeholi sv. Františka z Assisi, tak rovněž i na jeho Závěti. Dobrovolné rozhodnutí zachovávat společnou i osobní chudobu a její praktikování i skrze projevy milosrdenství a ochotné služby nemocným a trpícím ve vlastních řadách, pomáhá bratřím kapucínům snadněji pochopit těžkosti a svízele nedobrovolné chudoby lidí bez domova, i všech jim podobným, kteří jsou s tímto těžkým břemenem dennodenně konfrontováni.

2. 1 Uskutečňování chudoby podle řehole

Podle řehole, mimo jiných ustanovení, je dáno, že:

„Řehole a život menších bratří je: zachovávat svaté evangelium našeho Pána Ježíše Krista životem v poslušnosti, bez vlastnictví a v čistotě.“⁶⁴

Rovněž však tato řehole nařizuje starost o chudé a nemocné:

„Přísně přikazuji všem bratřím, aby žádným způsobem nepřijímali mince ani peníze, a to ani sami, ani skrze prostředníka. Nicméně o potřeby nemocných a jiných bratří, které je třeba obléknout, ať se, za pomoci duchovních přátel, pečlivě starají pouze ministři a kustodi, a to s ohledem na místo, roční dobu a chladné kraje, jak uznají sami za potřebné. Vždy však ať dodržují to, co bylo řečeno, aby totiž nepřijímali peníze ani majetek.“⁶⁵

Dále se velmi pěkně sv. František o svaté chudobě vyjadřuje v šesté kapitole, kde první část je spíše praktického rázu. Vybízí zde bratry, aby si nic nepřivlastňovali a zároveň, aby se nestyděli za svůj statut dobrovolně zvolené

---

⁶⁴ *Spisy sv. Františka a sv. Kláry*. K vydání připravil Jiří Bonaventura Štivar. 1. vyd. Velehrad: Ottobre 12, 2001. str. 51.

⁶⁵ Tamtéž, s. 53.

sestry a paní chudoby, kdy jsou mnohdy odkázáni jen na obživu z projevů milosrdenství od lidí, ke kterým přicházejí s prosbou o almužnu:

„Bratři ať si nic nepřivlastňují, ani dům, ani místo, ani žádnou jinou věc. Jako cizinci a poutníci, kteří na tomto světě v chudobě a v pokoře slouží Pánu, ať jdou s důvěrou po almužně. Ať se za to nestydí, protože Pán se pro nás stal na tomto světě chudým.“⁶⁶

V druhé části se osvědčuje poetický talent zakladatele a také jeho velmi silné kristocentrické zaměření. Jak ze závěru druhé části šesté kapitole řehole vysvítá, bratru Františkovi se nejedná o chudobu pro chudobu, ale velmi si přeje a touží, aby jeho bratři vzali za svůj úděl chudobu z lásky k Ježíši Kristu:

„To je ona vznešenost nejvyšší chudoby, která vás, bratři moji nejmilejší, ustanovila za dědice a krále v nebeském království. Učinila vás chudými na věci, ale bohatými na ctnosti. Toto ať je váš úděl, který vede do země živých. K němu, milovaní bratři, zcela přilněte a nic jiného pod nebem na věky nechtějte mít pro jméno našeho Pána Ježíše Krista.“⁶⁷

2. 1. 1 Uskutečňování chudoby podle Závěti sv. Františka

Závěť svatého Františka z Assisi, která je rovněž závazná pro františkánská společenství a z které vychází také úsilí menších bratří kapucínů, ještě více upřesňuje orientaci v našem uskutečňování slibu chudoby. Z úvodu Testamentu lze vyčíst, jak důležitý pro náš řád je život mezi lidmi na okraji společnosti, mezi tzv. malomocnými dnešního světa. Svatý František, který tuto Závěť nadiktoval těsně před svou smrtí, v ní říká:

„Pán dal mně, bratru Františkovi, abych takto začal konat pokání: neboť když jsem byl v hříších, zdálo se mi příliš trpkým vidět malomocné. A sám Pán mě přivedl mezi ně a prokázal jsem jim milosrdenství. A když jsem od nich odcházel, to, co se mi zdálo hořkým, změnilo se mi ve sladkost duše i těla:[...]“⁶⁸

---

⁶⁶ Spisy sv. Františka a sv. Kláry. K vydání připravil Jiří Bonaventura Štivar. 1. vyd. Velehrad: Ottobre 12, 2001. str. 51.

⁶⁷ Tamtéž, s. 51.

⁶⁸ Tamtéž, s. 59.

2. 1. 2 Uskutečňování chudoby podle Konstitucí

Podstatným důkazem, že kapucínský řád se v charitativní činnosti angažuje již od svého založení, jsou Konstituce z roku 1536, které vycházejí z Albacinských statut. Tyto Konstituce hovoří o starosti o chudé, nemocné a dokonce i nakažené morem, což také podtrhává vybraná citace:

„Láska nezná mezí, a proto mají bratři v době nouze pomáhat chudým třebas i žebrotou v jejich prospěch. A dokonce, protože pro ty, kdo nejsou svázáni pozemskými city, je sladké, spravedlivé a náležité, aby zemřeli za toho, který za nás zemřel na kříži, nařizuje se, aby se v dobách moru bratři starali o postižené podle rozhodnutí svých představených.“⁶⁹

Současné Konstituce aktualizované v roce 1990 se vyjadřují o chudobě následovně:

„Evangelní chudoba zahrnuje láskou motivovanou ochotu být použit a podřídit se, a také podobnost s Kristem chudým a ukřižovaným, který přišel sloužit, což vede k solidaritě s těmi, kteří jsou malí v očích tohoto světa.“⁷⁰

Co se týká společné i osobní chudoby jednotlivých bratří, tak je zde opět zdůrazněno, abychom si nic nepřivlastňovali: ani dary přirozené, ani nadpřirozené, jako by patřily pouze nám, ale naopak rádi je máme využívat pro obohacení všech lidí, ke kterým nás Pán posílá. Stejně tak máme přistupovat k materiálním časným dobrům.⁷¹

„Tak skutečně budeme chudým hlásat, že sám Bůh je s nimi, nakolik s nimi budeme sdílet jejich úděl.“⁷²

Aby naše osobní i společná chudoba byla přesvědčivá, musí zviditelňovat vnitřní chudobu. To znamená aby navenek, bylo zjevné to, co je přijato a uskutečněno uvnitř. Střízlivý a prostý způsob života v oblékání, v jídle i

---

⁶⁹ MATĚJKA, P. M. *Prvopočátky kapucínského řádu*. 2. vyd. Praha: Institut františkánských studií, 2002. s. 80.

⁷⁰ *Řehole a konstituce menších bratří kapucínů*. Olomouc, 1993. hlava IV, s. 53.

⁷¹ Srov. Tamtéž.

⁷² Tamtéž.

v bydlení a zřeknutí se všech forem společenské, politické a církevní moci má být samozřejmostí⁷³

„Hodni chvály jsou ti, kteří ve zvláštních podmínkách určité země žijí s chudými a sdílejí s nimi jejich životní podmínky[...]"⁷⁴

Jelikož se časy změnily, mohou bratři používat peníze, které jsou nutné pro nákup nutných věcí, ale jen za předpokladu, že je budeme používat jako lidé skutečně chudí.⁷⁵ V závěru je zdůrazněno, abychom se vyvarovali falešné chudoby, ve které nám vlastně nic neschází:

„Protože jsme povoláni na cestu evangelní chudoby, zvykněme si, podle Kristova vzoru, žít v nedostatku a pamatujme na svatého Františka, který chtěl být tak chudý, aby se, osvobozen od všech věcí a pout srdce, cele odevzdal Otci, který se o nás stará“.⁷⁶

2. 2 Historický pohled na pomoc menších bratří kapucínů nejubožejším na území města Olomouce

Bratři kapucíni byli povoláni na území Království českého již v roce 1599⁷⁷, do Olomouce pak přišli až na žádost olomouckého arcibiskupa kardinála Františka Dietrichsteina v roce 1613.⁷⁸

Po mnoha těžkostech, které kapucíny v Olomouci doprovázely již od samotného počátku (připomeňme jen třikrát zboření kláštera, dvakrát bratři museli odejít do Brna aj.), se situace změnila.

Došlo však k tomu až v roce 1652, kdy se na scéně kapucínského řádu objevil vídeňský obchodník Jakub Serta. Ten bratřím 30. září 1652 věnoval veškerý svůj majetek, a to především na stavbu kostela a kláštera. Sám pak do něj vstoupil, stal se kapucínem, posléze knězem a přijal řeholní jméno Electus.

---

⁷³ Srov. *Řehole a konstituce menších bratří kapucínů*. Olomouc, 1993. hlava IV, s. 54.

⁷⁴ Tamtéž.

⁷⁵ Tamtéž, s. 56.

⁷⁶ Tamtéž, s. 60.

⁷⁷ Srov. MATĚJKA, P. M. *Ne mečem a měšcem ale bezbranností lásky: 400 let kapucínů v Čechách a na Moravě*. Velehrad: Refugium, Velehrad-Roma, 1999. s. 15.

⁷⁸ Srov. *Řád menších bratří kapucínů* [online]. [cit. 2009-02-17]. Dostupný z WWW: <<http://www.kapucini.cz/>>.

Tento mecenáš kapucínského kláštera byl pro řád významný nejen svým štědrým darem a tím, že sám vstoupil do této řehole, ale především svým životem a svou snahou pomáhat lidem nakaženým morem. On sám se jím nakazil, když nesl nemocným eucharistii, a zemřel v Praze 25. června 1680. Činnost P. Electa z Plurs mluví za vše. Jakožto kapucín řídící se a naplňující Albacinské konstituce až do úplného konce, neváhal položit svůj život za druhé. Jistě bylo mnoho řeholníků, kteří v té době v Praze zemřeli, ale on, zakladatel olomouckého kapucínského kláštera, se stal mužem hodným k následování, takovou první „vlašťovkou“, dávající svým životem příklad a zdůrazňující tím směr pomoci kapucínské řehole.⁷⁹

Činností bratří v době moru se budeme zabývat později, protože ne pouze starost o nakažené touto nemocí byla v 17. a 18. století významným posláním kapucínů.

Avšak kapucínští bratři se nezabývali pouze starostmi o nemocné, ale vycházejíce opět z Albacinských konstitucí, také o chudé, nemajetné, lidi bez domova a bez prostředků k obživě. Podle Floriana Louckého se u bratří denně mnoho takových stravovalo, což dokazuje jeho zápis v paragrafu týkajícím se olomouckého kapucínského kláštera:

*„Ač bratři žijí pouze z almužen, denně se u nich stravuje mnoho chudých“.*⁸⁰

2. 2. 1 Rok 1714 – 1715 – morová epidemie v Olomouci

V roce 1714 zasáhla Olomouc morová epidemie. Nemoc se rozšířila z ulice „Wagenrissel“. Zpočátku se zdálo, že nebezpečí bylo zažehnáno, ale opak byl pravdou. Na jaře 1715 získal „boží bič“, jak se nemoci dobově říkalo, na síle. Do města se dostal především kůží a vlnou nakaženého dobytka, takže prvními oběťmi nákazy se stali soukeníci a obuvníci.

---

⁷⁹ Srov. LOUCKÝ, Florian Josef. *Popis královského hlavního města Olomouce sepsaný syndikem Floriánem Josefem Louckým roku 1746*. K vyd. připravili Libuše Spáčilová, Vladimír Spáčil. 1. vyd. Olomouc: Vlastivědná společnost muzejní, sekce historická: Památkový úřad, 1991. s. 57.

⁸⁰ Tamtéž.

Ve městě byly městskou radou zřízeny morové lazarety, do nichž se přenášeli nakažení, či lidé s pouhým podezřením na nákazu. Z počátku bylo v rámci možností i dostatek lidí, kteří, i když za vysokou mzdu, poskytovali pomoc při přenášení nemocných či pohřbívání zemřelých a zároveň byl i dostatek lékařů, kontrolujících byty a domy a dávajících odnášet nově nakažené. Stejně tak i kněží, kteří poskytovali duchovní péči nemocným, byl zprvu dostatek. Proto podle pamětní knihy kapucínského konventu v Olomouci byla [...], *kapucíny nabízená pomoc odložena na pozdější dobu, aby při zvýšeném nebezpečí byly po ruce čerstvé síly pro duchovní pomoc.*“⁸¹

I přes všechna opatření, která byla podniknuta, se mor stále nepodařilo zastavit. Umírali nejen měšťané, ale také lékaři, jakožto oběti svého povolání. Pro nákazu byly uzavírány kláštery (např. františkánský, kde si nemoc vyžádala dvě oběti, dominikánský, kde zemřelo sedm bratří, aj.), dále byla uzavřena jezuitská kolej a budova řeholních kanovníků sv. Augustina od Všech svatých.

K tomu všemu se mezi obyvateli rozšířila panika. Podle pamětní knihy kapucínů v Olomouci se [...], *u křížů a sloupů mučedníků shromažďovaly davy soužených lidí, lomily rukama, prolévaly hořké slzy a s naříkáním volaly k Bohu o milost a smilování v této bezútěšné době.*“⁸²

Na bratřích kapucínech a na konventuálech teď spočívala veškerá tíže nebezpečné duchovní služby, ať již ve zpovědnících nebo u nemocných či umírajících. Služba kapucínských bratří spočívala podle Pamětní knihy v tom, že:

„Se čtvrtkou citronu nebo s pilulkou v ústech, jak jim to bylo lékařsky nařízeno, spěchali bratři z ulice do ulice, z domu do domu a přinášeli osiřelým útěchu, trpícím ulehčení a umírajícím nebe. Ostatní byli ve zpovědnících svého kostela, aby osvobozovali lidi od hříchů ve svatém zpovědním soudu a lidi smiřovali s Bohem v těchto strašných dnech jeho hněvu.“⁸³

---

⁸¹ *Zemský archiv v Opavě, pobočka Olomouc, fond Kapucíni Olomouc, Kroniky, inv. č. 7. Pamětní kniha kapucínského konventu v Olomouci. (Chronologische Darstellung der Gründung und des Fortbestandes der Capuciner Ordens Niederlassung in Olmütz).* s. 28.

⁸² Tamtéž, s. 30.

⁸³ Tamtéž, s. 31.

Nemoc ustupovala velice zvolna, ale ještě na podzim a v zimě byla zrušena uzavření jezuitské koleje, dominikánského a kapucínského kláštera. Definitivně však byla epidemie zažehnána až v únoru 1716, kdy byly otevřeny brány města a zrušeno jeho uzavření vojenským kordonem.

Kapucínskému klášteru se, ač byli bratři dennodenně v bezprostřední blízkosti nemocným, mor jako zázrakem vyhnul. Jistě se tak stalo na přímluvu sv. Šebestiána a Matky Boží, které byl kapucínský řád právě v roce 1714 zasvěcen. O tom podává zprávu i zápis v pamětní knize kapucínského konventu:

„V kapli sv. Šebestiána, kterýžto světec sám byl vzýván jako mocný ochránce proti moru, umístili obraz Božského Spasitele (obraz sv. Salvatora Chrudimského) zasvětili se jeho zvláštní ochraně, utíkali se pod ochranný plášť milostiplné Panny Marie, vzývali též sv. Šebestiána, aby odvrátil svou mocnou přímluvou hrozící nebezpečí. A hle! Mezi bratry nedošlo k žádnému úmrtí, ačkoliv od časného jitra až do pozdního večera konali své povolání buď ve zpovědnici, buď u nemocných nebo umírajících.“⁸⁴

2. 2. 2 Válečná léta 1813 – 1817

Ve válčných letech 1813 - 1815 a především v roce 1817, kdy zemi postihla krutá zima, jejímž výsledkem byl nedostatek základních potravin, se mnoho obyvatelstva města Olomouce ocitlo na pokraji chudoby. Proto byla v roce 1815 při kapucínském klášteře zřízena kuchyně pro chudé. V kronice kapucínského konventu jsou tyto události popisovány takto:

„Zdejší ctihodný konvent O. kapucínů za nezištného, činného a moudrého vedení dosavadního ctih. kvardiána a definitora p. P. Theodora Hinkeho, s chvályhodnou horlivostí a s opravdovou evangelickou láskou se namáhal, dokonce i v tísnivé válčné době v letech 1813, 1814, 1815, jakož i v tuhé zimě

---

⁸⁴ *Zemský archiv v Opavě, pobočka Olomouc, fond Kapucíni Olomouc, Kroniky, inv. č. 7. Pamětní kniha kapucínského konventu v Olomouci. (Chronologische Darstellung der Gründung und des Fortbestandes der Capuciner Ordens Niederlassung in Olmütz). s. 30.*

roku 1817 v nastalém, všeobecném a naléhavém nedostatku potravin, zaopatřovat v klášteře dobročinnou stravu nejubožejší třídě zdejších měšťanů. “⁸⁵

Za tímto účelem byl zřízen také občanský spolek – hlavním iniciátorem a zaštitovatelem byl již zmiňovaný kvardián olomouckého kapucínského kláštera P. Theodor Hinke Georgiovallensis.

„Veřejnou dobročinnost pro mnoho nezaměstnaných a hladových uskutečnili sbírkami potravin, osobně řízenými P. kvardiánem, aby se tito mohli dobře najíst v kuchyni zařízené pro přípravu jídla, aby tak mohla být poskytnuta denně výživná a teplá strava mnoha chudým lidem. /Rumforder Suppe/“⁸⁶

Právě jemu, vzniklému občanskému spolku a kapucínskému klášteru, věnoval magistrát města Olomouce veřejné děkovné uznání:

„Při nastalých útrapách byl také stále činný dobročinný smysl zdejšího občanstva, které vytvořilo cílevědomé společenství v tomto dobročinném stravovacím zařízení v době války při nedostatku potravin a v drsné zimě.“⁸⁷

V tomto uznání jsou zmiňovány nejen zásluhy spolku, měšťanů, ale především je zde vyzdvihována pomoc bratří kapucínů a kvardiána:

„Tím více je záslužnější pro ctih. klášter a P. kvardiána Theodora Hinkeho, že dobrotivě dávali po dlouho trvající dobu tohoto stravovacího zařízení značné množství palivového dřeva, ačkoli sami měli málo prostředků.“⁸⁸

Podle tohoto dokumentu se v kuchyni pro chudé nestravovali pouze obyvatelé města Olomouce, ale přicházeli i lidé z venkova. Jim všem byla zajišťována denně výživná a silná polévka, tzv. Rumforder Suppe, při čemž denně se v této vývařovně stravovalo 300 až 400 potřebných:

„Tato dobročinná náboženská snaha kláštera a zvláště p. P. kvardiána byla účelně podporována se zalíbením a s plnou důvěrou občany města v přesvědčení o nutnosti tohoto zařízení. Tak bylo umožněno denně živit značný počet 300 – 400 chudých lidí.“⁸⁹

---

⁸⁵ Zemský archiv v Opavě, pobočka Olomouc, fond Kapucíni Olomouc, Kroniky, inv. č. 7. Pamětní kniha kapucínského konventu v Olomouci. (Chronologische Darstellung der Gründung und des Fortbestandes der Capuciner Ordens Niederlassung in Olmütz). s. 212.

⁸⁶ Tamtéž.

⁸⁷ Tamtéž.

⁸⁸ Tamtéž.

⁸⁹ Tamtéž.

2. 2. 3 Útulna sv. Alžběty

Spolek Útulna svaté Alžběty oficiálně vznikl počátkem června roku 1913. Jako členové zde byli jak členové třetího řádu sv. Františka, tak rovněž i laici, ochotní pomáhat lidem a především plnit stanovy spolku. Zakladatelé si kladli za cíl své činnosti poskytovat péči starým lidem, přístřeší osobám hledajícím práci, napomáhat a poskytovat zdravotní vzdělání ošetřovatelkám chudých nemocných, stavět nebo kupovat domy pro získání zdravých a levných bytů.

Zaštiťovatelem tohoto spolku byl kvardián olomouckého kapucínského kláštera P. Hubert Ettl.⁹⁰

„Výrok Krista Pána apoštolům: ‚Chudých budete mít mezi sebou!‘ Vyplňuje se po staletí a již mezi prvními křesťany vládl takový duch lásky, že bohatší dobrovolně přinášeli svůj majetek apoštolům, aby podporovali chudé bratry a sestry.

Duch sv. evangelia má být duchem třetího řádu sv. Františka, a proto také svatá řehole povzbuzuje terciáře, by příspěvky a dary svými mírnili nouzi chudých a zvláště nemocných bratrů a sester, je navštěvovali a se o ně starali.“⁹¹

Výše uvedený text z kroniky kapucínského konventu v Olomouci je podle mého názoru tím nejvhodnějším a nejvýstižnějším popisem příčiny vzniku Útulny svaté Alžběty.

Tento spolek vzniká jako odpověď na potřeby doby. Na počátku 20. století neexistovala ještě kompletní péče o lidi v postproduktivním věku, nebyla zdokonalena sociální péče, v nemocnicích neexistovala (ani na ni nebyly prostředky) trvalá péče o nemocné, staré lidi a především o ty, kteří neměli dostatečný majetek, aby si nějakým způsobem zajistili vhodnou péči.⁹²

Útulna svaté Alžběty byla založena zejména pro staré a nemocné členy třetího řádu sv. Františka, ale pomoc poskytovala i osamoceným starým lidem nebo těm, jejichž finanční situace ani situace jejich příbuzných nebyla natolik dobrá, aby si mohli zajisti péči, jakou oni sami potřebovali. V té době ještě

---

⁹⁰ Srov. *Zemský archiv v Opavě, pobočka Olomouc, fond Kapucíni Olomouc, inventární kniha č. 33.*

⁹¹ Tamtéž.

⁹² Srov. Tamtéž.

neexistovaly domovy důchodců a v nemocnicích nebyla poskytována péče v období rekonvalescence.⁹³

Útulna svaté Alžběty tedy vzniká jako reakce na tuto situaci, o čemž také podává zprávu již výše zmiňovaná kronika:

„Mnoholetá zkušenost nás učí, že i ku naší terciářské obci olomoucké patří dosti strádajících a v bídě se nacházejících členů, o kterých se mnohdy tenkrát teprve dovídáme, když kněz jim poslední útěchu přináší.

To povzbudilo naši olomouckou obec ku založení účeliště, kde by o takové členy pro případ stáří a nemoci bylo sdostatek – dle sil a majetkových poměrů - postaráno.“⁹⁴

22. prosince 1912 P. kvardián Hubert Ettl podal na měsíčním řádovém shromáždění návrh na zřízení tolik potřebného spolku, jakým se později stala Útulna svaté Alžběty.

„[...] vyzval v přední řadě představenstvo ku zpracování stanov pro nový spolek, by úředního svolení k tomu se mu dostalo“⁹⁵

Stanovy Útulny sv. Alžběty vypracované dne 30. března a 13. dubna 1913 tvořily tři hlavní body⁹⁶, které také určovaly činnost tohoto spolku.⁹⁷

---

⁹³ Srov. *Zemský archiv v Opavě, pobočka Olomouc*, fond Kapucíni Olomouc, inventární kniha č. 33.

⁹⁴ Tamtéž.

⁹⁵ Tamtéž.

⁹⁶ **Stanovy Útulny svaté Alžběty v Olomouci**

1) „Pracovat o zaopatření starých, ku práci neschopných členů třetího řádu sv. Františka, obou pohlaví, poskytování přístřeší, živěním a ošetřováním buď zdarma z prostředků spolku, anebo za smluvený mírný poplatek.

2) Poskytovat přístřeší popřípadě zaopatření osobám, které hledají službu nebo práci.

3) Dopomáhat ke vzdělání ošetřovatelek nemocných, které by opatrovaly nemocné z chudých rodů též mimo Olomouc.“ (*Zemský archiv v Opavě, pobočka Olomouc*, fond Kapucíni Olomouc, inventární kniha č. 33, Knižní arcibiskupská knihovna – kamenotiskárna v Olomouci 1913, s. 3.)

⁹⁷ Srov. *Zemský archiv v Opavě, pobočka Olomouc*, fond Kapucíni Olomouc, inventární kniha č. 33.

3. Problematika bezdomovectví

Bezdomovectví je složitý sociální problém, který není možný vměstnat do nějaké krátké definice. Např. typu: bezdomovství je ...

„Proto neexistují jednoduchá řešení, otázku však nelze zanedbat. Jakékoliv řešení, i dílčí, vyžaduje dobré poznání procesů, které bezdomovství ovlivňují. Řešení této problematiky pak závisí na přesné analýze a kvantifikaci. Dříve je však nutno vymezit okruh osob, kterých se týká.“⁹⁸

Potkáváme je denně. Většinou ve špinavém oblečení, s odtažitým pohledem a s nataženou dlaní.

„Lidé, kteří žijí na ulici, nejsou zdaleka jednodušskou skupinou. Házíme je do jednoho pytle, ale důvody, které je na ulici drží, mohou být různé. Někteří chtějí svou situaci zlepšit, jiní o takovou pomoc zase nestojí,“⁹⁹ zdůrazňuje psycholog Jakub Hučín.

Bezdomovci nejsou jen muži, ale jsou to také ženy, matky s dětmi, děti samotné a nový fenomén, který začíná narůstat, je bezdomovectví celých rodin.¹⁰⁰ Jelikož v souvislosti s lidmi na okraji společnosti se často váže extrémní vyloučení jednotlivých osob z běžného života, máme také co dělat s úctou k lidské důstojnosti. Člověk tedy musí považovat bližního, nikoho nevyjímaje, za druhé já a musí mít ohled především na jeho život a prostředky nutné k důstojnému životu člověka.¹⁰¹

3. 1 Příčiny bezdomovectví

Bezdomovectví či bezdomovství je zapříčiněno nejrůznějšími faktory, které často vyvstávají z různých životních tragédií a pokřiveních lidské důstojnosti. Jen nepatrné procento lidí žijících na ulici si tento způsob života vybralo dobrovolně.

---

⁹⁸ HRADECKÝ, I, et al. *Definice a typologie bezdomovství: zpráva o realizaci aktivity č. 1 projektu Strategie sociální inkluze bezdomovců v ČR*. Praha: Naděje, 2007. s. 9.

⁹⁹ Bezdomovci – jak pomoci, a neublížit. *Katolický týdeník*. 2008, roč. XIX, č. 40. s. 5.

¹⁰⁰ Srov. PLACHÝ, A. Nejsme připraveni na bezdomovectví celých rodin. *Sociální práce*. 2006, roč. 4, č. 4. s. 4.

¹⁰¹ II. VAT. KONCIL, konstituce Gaudium et spes. In *Dokumenty II. vatikánského koncilu*, 1. vyd. Praha: Zvon, 1995. čl. 27.

Nejčastěji je způsoben ztrátou zaměstnání, rozpadem rodiny, ztrátou bydlení, zdravotním handicapem nebo duševním onemocněním, zadlužeností či závislostí, propuštěním z vězení či jiného pobytového zařízení.¹⁰² Problémem ovšem je, že se zpřetrhaly přirozené rodinné vazby. Stručněji řečeno: počet bezdomovců je větší v průmyslových oblastech a menší například na jižní Moravě, kde ještě stále funguje tradiční model rodiny. Vzdát se rodičů, jelikož jsou alkoholici, vyhodit dceru, protože čeká nemanželské dítě, je zde stále bráno jako ostuda rodiny.¹⁰³ Příčin bezdomovství je nepřehledné množství. Vyjmenujme si především ty nejčastější.

3. 1. 1 Ztráta zaměstnání

Ztráta zaměstnání může hluboce pochroumat psychiku postiženého. Mezi registrovanými nezaměstnanými jsou hlavně lidé pro potencionálního zaměstnavatele málo zajímaví: zdravotně postižení, matky s malými dětmi, propuštění vězňů, lidé společensky nepřizpůsobiví, ale také lidé, u kterých se kumulují více handicapů. Ti všichni jsou ohroženi společenským vyloučením.¹⁰⁴ Buchtová pro doplnění dodává:

„Ocitne-li se člověk dlouhodobě bez práce, ztratí nejsilnější pojítko s realitou, zmocní se ho nejistota a strach z budoucnosti, později i pochybnosti o vlastních schopnostech. A tak ztratit práci ve společnosti, kde je placená práce stále ještě spojována s vysokou společenskou i osobní hodnotou a kde je zaměstnání klíčem k životním aspiracím i zdrojem identity a sebeúcty člověka, přináší stresující životní událost.“¹⁰⁵

---

¹⁰² Srov. MARTINKOVÁ, V. EMAUZY – Projekt domu na půl cesty pro osoby bez přístřeší a vězně propuštěné z výkonu trestu. [Závěrečná absolventská práce] Olomouc, CARITAS - VOŠ, 2004. s. 16.

¹⁰³ Srov. PLACHÝ, A. Nejsme připraveni na bezdomovectví celých rodin. *Sociální práce*. 2006, roč. 4, č. 4. s. 4.

¹⁰⁴ Srov. HRADECKÝ, I., HRADECKÁ, V. *Bezdomovství - extrémní vyloučení*. Praha: Naděje, 1996. s. 24.

¹⁰⁵ BUCHTOVÁ, B. *Nezaměstnanost : psychologický, ekonomický a sociální problém*. 1. vyd. Praha : Grada, 2002. s. 76.

3. 1. 2 Krize tradiční rodiny

Rodina, která by měla být oporou společnosti a jejím základním stavebním kamenem, tuto funkci zdaleka v dnešní době neplní. Tradiční monogamní forma rodiny je velmi oslabena. V naší populaci převažují neúplné rodiny.¹⁰⁶

Také ztráta zaměstnání jde ruku v ruce s postupným rozpadem rodiny. Při dlouhodobém finančním deficitu se prohlubují rodinné konflikty, které jsou provázeny nevěrou, násilím, alkoholismem a většinou končí rozvodem a odloučením. V odborné literatuře se setkáváme s pojmem „rizikové rodiny.“

Hradečtí¹⁰⁷ do této skupiny zařazují rodiny:

- a) s dospělým alkoholikem,
- b) s členem rodiny závislým na drogách,
- c) s dospělými či s mladistvými delikventy,
- d) s členy s psychickou poruchou, s mentálně retardovaným dítětem,
- e) se zneužívanou nebo týranou ženou,
- f) se zanedbávanými dětmi,
- g) s týranými dětmi,
- h) se sexuálně či emočně zneužívanými dětmi,
- i) svobodných matek,
- j) rekonstruované,
- k) romské,
- l) migrantů a rodiny hledající exil.

Nefunkčnost rizikové rodiny je projevem nedostatečné péče o výchovu dětí. Absence poznání obou rodičů, lásky, citu a popřípadě zájmu, přináší hluboké zářezy do duše vyrůstajícího dítěte. Do dalšího života si pak odnáší jen zklamání, frustraci, nervové choroby a pocity méněcennosti. U některých se pak deformace

---

¹⁰⁶ HAASOVÁ, J. *Jak žijí v Olomouci ženy bez domova: sedm skutečných příběhů*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2005. s. 14.

¹⁰⁷ HRADECKÝ, I., HRADECKÁ, V. *Bezdomovství - extrémní vyloučení*. Praha: Naděje, 1996. s. 50.

ve výchově projevuje citovou deprivací, apatií, zoufalým hledáním sebe sama a nebo naopak agresivitou a kriminalitou.¹⁰⁸ Deprivanti jsou lidé, kteří nedosáhli lidské normality či o ni přišli z důvodu biologických, psychologických či sociokulturních. Postižena bývá více citová a hodnotová oblast než oblast intelektu. Základními společnými znaky jsou: nedostatek síly vůle a neschopnost tvůrčí spolupráce.¹⁰⁹

Zvláště v období adolescence mezi 16. a 21. rokem se projeví kvalita výchovy v dětství. Pokud bylo dítě rodiči silně potlačováno, může najít kompenzaci v alkoholu, drogách, promiskuitě či závadových skupinách. Dcery se často nevhodně vdávají a synové zase odcházejí do bytů za kamarády, kteří už od svých rodičů utekli.¹¹⁰

3. 1. 3 Domov a ubytování

Domov to není jen střecha nad hlavou. Je to útočiště, kde člověk rád přebývá se svými nejbližšími a kam se zároveň také rád vrací. V tomto místě uspokojuje své fyzické, psychické a sociální životní potřeby. Zde se sdílí o svých radostech a svěruje se ostatním blízkým se svými starostmi a bolestmi.¹¹¹ Ztráta a následně absence domova je mnohem horší, než „jen“ přijít o ubytování. Jedinci, rodině nebo skupině lidí přináší mnohá trápení spojená s vyloučením, samotou a izolací.

Neplacení nájemného je nejčastější příčinou ztráty bydlení. Bohužel pronajímatelé často záměrně nevyužívají možnosti státní podpory pro sociálně slabší nájemníky a tímto způsobem se zbavují legální cestou chudších nájemníků. Další častou příčinou ztráty bydlení je rodinná krize a následný rozpad rodiny (rozvod), kdy jeden z partnerů přichází o byt.¹¹²

---

¹⁰⁸ Srov. HAASOVÁ, J. *Jak žijí v Olomouci ženy bez domova*. Olomouc: Upol. 2005. s. 15.

¹⁰⁹ Srov. KOUKOLÍK, F., DRTINOVÁ, J. *Vzpouza deprivantů: o špatných lidech, skupinové hlouposti a uchvácené moci*. Praha: Makropulos, 1996. s. 258.

¹¹⁰ HAASOVÁ, J. *Jak žijí v Olomouci ženy bez domova*. Olomouc: Upol. 2005. s. 16.

¹¹¹ Srov. Tamtéž, s. 14.

¹¹² Srov. MARTINKOVÁ, V. *EMAUZY – Projekt domu na půl cesty pro osoby bez přístřeší a vězně propuštěné z výkonu trestu*. [Závěrečná absolventská práce] Olomouc, CARITAS - VOŠ, 2004. s. 18.

Trvalé zvyšování nájemného a zdražování energií a potravin má za následek současný nárůst bezdomovců (a mnohdy i celých rodin), kteří přišli o střechu nad hlavou. Alarmujícím faktem v této problematice jsou také podvody realitních kancelářů. Jejich podvodným nabídkám a praktikám nejčastěji uvěří staří lidé a sociálně slabší občané.¹¹³

3. 1. 4 Zdravotní problémy

Nemoc, která postihne člověka během jeho života, může mít natolik destruktivní projevy a symptomy, že přivede jedince až na nemilosrdnou ulici.¹¹⁴ Přestože zdravotní potíže k extrémnímu vyloučení vedou, tak jsou především v mnohem větší míře jeho důsledkem. Podle Heckových¹¹⁵ 25% osob bez domova na území naší republiky je v invalidním důchodě. Mezi osobami bez přístřeší je mnoho hluchých, slepých, různě retardovaných, postižených, epileptiků, diabetiků a psychicky nemocných.¹¹⁶

3. 2 *Formy bezdomovectví*

Bezdomoveckou populaci lze rozdělit podle Hradeckých¹¹⁷ do tří skupin:

Zjevní bezdomovci – jsou lidé, kteří žijí na ulicích, nádražích, využívají nabídnutou pomoc denního centra pro lidi v nouzi, noclehárny a přechodné ubytování v azylových domech. Je to skupina osob bez přístřeší, která je sice nejviditelnější, ale přitom nejvíce redukována.¹¹⁸

---

¹¹³ Srov. MARTINKOVÁ, V. *EMAUZY – Projekt domu na půl cesty pro osoby bez přístřeší a vězně propuštěné z výkonu trestu*. [Závěrečná absolventská práce] Olomouc, CARITAS - VOŠ, 2004. s. 18.

¹¹⁴ Srov. HRADECKÝ, I., HRADECKÁ, V. *Bezdomovství - extrémní vyloučení*. Praha: Naděje, 1996. s. 63.

¹¹⁵ HECZKO, S., HECZKOVÁ, E. *Bezdomovci a my. Getsemany* [online]. 2001, č. 118 [cit. 2008-11-08]. Dostupný z WWW: <<http://www.getsemany.cz/node/296>>.

¹¹⁶ Srov. HRADECKÝ, I., HRADECKÁ, V. *Bezdomovství - extrémní vyloučení*. Praha: Naděje, 1996. s. 63.

¹¹⁷ Tamtéž, s. 36.

¹¹⁸ Srov. HRADECKÝ, I., HRADECKÁ, V. *Bezdomovství - extrémní vyloučení*. Praha: Naděje, 1996. s. 37.

Skrytí bezdomovci – jsou lidé bez střechy nad hlavou, kteří se z nějakého osobního důvodu neobracejí na veřejné či charitativní služby, aby tam našli prostory vhodné pro přenocování. Přežívají pod mosty, ve squatech, sklepích, domech určených k demolici anebo jim podobných ruinách, ve starých automobilech, kontejnerech, ve stanech, v zemljankách, v lesích a v zimních měsících v kanálech, v blízkosti teplovodního potrubí, nebo mimořádně využívají nabídnutou pomoc charitních organizací. Často putují a mění svá dočasná útočiště.¹¹⁹

Potenciální bezdomovci – jsou lidé, kteří žijí v různých těžkých podmínkách a buď mají např.: vážné problémy rodinné, finanční, osobní, bytové (žijí v domech určených k asanaci či demolici, provizorních bytech, sociálních bytech, holobytech, podnájmech) anebo čekají na propuštění z vězení a ústavů. Do této skupiny také mohou patřit lidé žijící v exilu a emigraci.¹²⁰

Ve své knize *Bezdomovství: Extrémní vyloučení* vyjmenovávají manželé Hradečtí různé typů bezdomovců, které rozdělili do několika kategorií:

- a) osoby žijící na ulici, neschopné vytvořit osobní vztahy, trpící často mentální vadou, přítomnou nebo minulou,
- b) osoby nemocné mentální chorobou, osoby s chorobami somatickými či psychosomatickými,
- c) alkoholici,
- d) uživatelé omamných látek (drog), patologičtí hráči,
- e) osoby fyzicky postižené, skupina, do které můžeme zahrnout epileptiky a osoby postižené vrozenými poruchami,
- f) osoby společensky nebo mentálně neadaptabilní, charakterizované svou nestálostí a nestabilitou, často při nárazu životem se rychle destabilizují a hroutí,

---

¹¹⁹ Srov. HRADECKÝ, I., HRADECKÁ, V. *Bezdomovství - extrémní vyloučení*. Praha: Naděje, 1996. s. 40.

¹²⁰ Srov. Tamtéž, s. 41.

- g)** osoby ve stavu deprese, úzkosti, sklíčenosti, hledající pomoc a radu,
- h)** mladí lidé, kteří se nečekaně ocitnuli na ulici, nezaměstnaní, osoby hledající, destabilizovaní,
- i)** osoby bez trvalého bydliště, navíc nezaměstnaní,
- j)** ženy osamělé, s dětmi, těhotné, vyloučené rodiči z domova, ženy staré,
- k)** děti ulice, děti týrané a jinak frustrované, děti sociálně deprimované,
- l)** osamělí důchodci, toužící po lidském teple a pochopení,
- m)** propuštění vězni,
- n)** slepí a hluší,
- o)** migranti,
- p)** nemocní AIDS, HIV pozitivní.¹²¹

Co člověk, to příběh tak originální, že by ho nebyl schopen vymyslet ani ten nejlepší spisovatel románů. Se dvěma osudy současných lidí bez přístřeší, se seznámíme níže v příloze, díky rozhovorům, který mi vytipování jedinci ochotně poskytli.

---

¹²¹ Srov. HRADECKÝ, I., HRADECKÁ, V. *Bezdomovství - extrémní vyloučení*. Praha: Naděje, 1996. s. 45.

4. Zmapování současnosti

Při zmapování pomoci lidem bez domova, hledajícím pomoc v našem klášteře, jsem vycházel z následující studie podle dotazů, které byly položeny čtyřem bratřím z naší provincie:

Dotazník

- Jaké byly začátky tvé práce s bezdomovci v Olomouci? Kdy? Co tě k tomu vedlo?
  - Jaké možnosti pomoci jim byly za strany kláštera nabídnuty? Z tvé strany?
  - Jaká byla odezva ze strany potřebných?
  - Zaměřoval ses jen na lidi bez domova, anebo ses snažil pomáhat i jiným sociálně slabým skupinám lidí? Kterým?
  - Jaká byla reakce bratří na případné žebráky před kostelem? Tolerance, anebo vykázaní z prostor v blízkosti kostela, kláštera?
  - Který názor v té době převažoval?
  - Stávala se postupně pomoc systematickou, anebo se spíš jednalo o náhodné a individuální řešení problémů jednotlivců?
  - Zaznamenal jsi nějaká specifika olomouckých bezdomovců (podobnost), kteří do našeho kláštera přicházeli?
  - Která skupina lidí bez přístřeší byla nejpočetnější? Např.: muži, ženy, mladiství, alkoholici, invalidé, psychicky retardovaní atd.
  - Která příčina jejich bezdomovectví byla nejčastější? Rodinná krize, ztráta bydlení, ztráta zaměstnání, nemoc, propuštění z výkonu trestu atd.?
  - Která z forem bezdomovství byla u příchozích nejčastější?
- Zjevné – to jsou ti, kteří žijí na ulicích, nádražích, využívají nabídnutou pomoc denního centra, nocležny a přechodného ubytování v azylovém domě

Skryté – žijí pod mosty, ve squatech, sklepích, domech určených k demolici, kontejnerech a často mění svá dočasná útočiště, jen v zimních měsících využívají nabídnutou pomoc charitních organizací.

Potenciální – žijí v různých životně těžkých podmínkách, např: vážné problémy rodinné, finanční, osobní, bytové /domy určené k asanaci či demolici, provizorní byty, sociální byty, holobyty, podnájem/ a propuštění z různých ústavů, vězení.

- Vnímal jsi během svého působení v Olomouci nějaký posun v před ve zprostředkování pomoci bezdomovcům, anebo naopak stagnaci? Uveď důvody – např.: nespolehlivost, nevděk a neurvalost bezdomovců, malá vytrvalost v začlenění se do běžného života, zaměření komunity na jiné priority ve službě lidem.

Doplňující otázky

- Existovala již tehdy spolupráce s Charitou? Jak a v jaké intenzitě probíhala?
- Věnuješ se i v současné době extrémně vyloučeným?
- Máš nějaký návrh pro případné řešení problematiky bezdomovectví v okolí našich klášterů?

4. 1 Bratr Josef a jeho působení v Olomouckém klášteře

Velmi krátce po sametové revoluci, tzn. v roce 1991, přichází první bratři kapucíni do svého kláštera v Olomouci. Mezi prvními, kteří s plným nasazením usilují o obnovení komunitního života a fungování konventu vůbec, je i br. Josef ze slovenské Oravy. Své první kroky popisuje takto:

„Pri nástupe, keď sa otvorili kláštory, tak ma gvardián olomoucký – páter Bernard pozval z civilu do kláštora, tak som teda prišiel. Tešiac sa na kláštorný život, spoločnú modlitbu na spoločné práce ... No samozrejme, keď sa otvoril kláštor, tak boli aj prvé návštevy ... okrem ľudí, ktorí chodili k nám do kostola,

teda veriaci ľudia, boli aj ľudia rôzni, bezdomovci, neviem či povedať aj špekulanti lebo ako – hej?“¹²²

Bodrý, rozložitý chlap se srdcem na dlani, chce nejen opravit a uvést opětovně do chodu, co se dá, ale zároveň se věnuje dětem, mládeži a především lidem extrémně vyloučeným, lidem bez domova. Jak sám říká, když přijel do Olomouce, hned mu bylo jasné, co je třeba dělat:

„Bolo treba čistiť, bolo treba robiť ... To som pochopil na tretí deň pri nástupe do kláštiera ... Najprv som to robil sám, tie prvé začiatkové mesiace, no potom som si povedal keď chodia ľudia bez domova / a nemajú čo robiť – no tak mi podte pomôcť!“¹²³

4. 1. 1 První zkušenosti s lidmi bez domova

První setkání s bezdomovci jsou ještě ovlivněny jistou dávkou naivity, nezkušenosti a také neznalosti dané problematiky. Na druhou stranu ho provází velké nadšení pro Boží věci a touha pomoci bližnímu. Jak v rozhovoru uskutečněném v kapucínském klášteře v Praze na Hradčanech tvrdí, první neúspěchy a zklamání při práci s velmi problematickou a nestabilní skupinou lidí bez přístřeší ho neodradily, ale naopak posílily v přesvědčení a poznání, že tito potřební se touží setkat s velkou dávkou trpělivosti, laskavosti a porozumění:

„Človek musel vytriezviť z toho pohľadu, že keď ti povie, že je bezdomovec, tak je chudáček ..., ale v každom prípade to boli chudáci. V každom prípade – hej? Pretože nemali žiadne zázemie, nemali podporu a človek to vlastne tým poznávaním, tým záujmom, záujmom o nich, o ten ich životopis, o tu ich históriu, vlastne zisťoval tie jednotlivé kategórie, ktoré chodili vlastne za nami.“¹²⁴

---

¹²² Rozhovor s br. Josefem Gabarikem, Praha 8.2. 09, celý rozhovor je v příloze na CD.

¹²³ Tamtéž.

¹²⁴ Tamtéž.

Jak z odpovědí na mé dotazy vyplývá, tak z počátku se bezdomovcům věnoval z bratří sám a jeho projevy milosrdenství byly ovlivněny především příkladem ze života sv.Františka:

„V prvom rade to bol môj záujem, to je moje poslanie, ja som to tak bral ako – hej? ... Tak ja som si skôr uvedomoval to svoje povolanie... to čo ma akosi uchvacovalo na svätom Františkovi, že takisto obchádzal bezdomovcov ... malomocných ... Ale až zoskočil z toho koňa, keď zbadal toho malomocného a prosil ho o odpustenie, že si ho nevšimol, aby mu pre Božie milosrdenstvo, pre Božie meno odpustil, že ho nebral ako brata a dal mu tam plášť a pobožkal ho- hej.? Čiže tam naozaj bol ten obrat a ja si myslím, že to ma hodne inšpirovalo ešte pred vstupom do Rádu. Pomáhať ľuďom, alebo byť s ľuďmi, ktorí sú v súžení, ktorí sa trápia, ktorí nie sú veselí, ktorým je zle proste nejako.“¹²⁵

4. 1. 2 Způsoby pomoci

Způsoby pomoci zpočátku nebyly nijak systematické ani organizované. Náhodný příchozí hledající pomoc v našem klášteře dostal jídlo, popř. nejnnutnější oblečení. Dále byl br. Josef známý svou pohostinností, štedrostí, téměř nezloinnou trpělivostí a ochotou k dialogu. Pokud po něm chtěl nějaký bezdomovec peníze, nabídl mu Josef možnost brigády v areálu kapucínského konventu, kde v tu dobu probíhaly různé opravy a rekonstrukce:

„No tam sa vystriedalo v Olomouci, čo ja viem 40 – 50 /ľudí/, čo tak priebežne chodievali. Samozrejme, že sa nedalo počítat' s presnými termínmi – hej, že prisľúbili a prišli o tri dni. Dajme tomu – hej?.“¹²⁶

Několik brigádníků se osvědčilo natolik, že pak v klášteře přebývali i několik dnů, týdnů a někdy i měsíců.. Vše hodně záleželo na tom, jak byl konkrétní jedinec ochoten spolupracovat a na kolik bylo možné se na něho spolehnout. Jak se dále Josef vyjádřil, tak mnohé zkušenosti, jak jednat s lidmi na okraji společnosti, získal z opakovaných návštěv vězňů v olomouckém vězení:

---

¹²⁵ Rozhovor s br. Josefem Gabarikem, Praha 8.2. 09, celý rozhovor je v příloze na CD.

¹²⁶ Tamtéž.

„Tí bezdomovci boli aj väzni - hej, samozrejme taký, ktorý sedel viac ako päť rokov, sedem ..., tak ten vedel zahrať rôzne postavy: chudáčika, lebo v tej väznici sedí 24 hodín denne – hej, medituje nad sebou a vžíva se do rôznych situácií, ... páňka veľkomožného ..., alebo agresívneho, ktorý nám radil, čo máme a ako máme robiť.“¹²⁷

Zde se také mnohdy setkával s neprijetím, nepochopením, opovržením, až s výsměchem, a to ho dost zocelilo, aby mohl např. navštívit i malomocné dnešního světa ve squatu. Vydal se tedy do šternberských lesů, navštívit nemocného bezdomovce, který tam žil ještě s několika dalšími kumpány v opuštěné maringotce. Josef popisuje danou situaci následovně:

„Ked' som prichádzal a zamykal auto, chcel som zapochybovať, to si veľmi dobre pamätám ... Nakoniec to veľmi dobre dopadlo - hej, samozrejme, že som ich spucoval keď som prišiel do maringotky, no binec – hej, pritom tam boli asi tri ženy a asi päť mužov ... no, ale zase posedeli sme, porozprávali – hej ...“¹²⁸

Mnozí, kteří s lidmi bez domova pracují, si stěžují na nepříjemný zápach až smrad, protože lidé bez přístřeší často nedodrží osobní hygienu a nemají zažité základní hygienické návyky. Zajímalo mě, jak se s tímto vyrovnával br. Josef a nakolik ho to ovlivňovalo, když je navštěvoval, anebo s nimi mluvil:

„Toto ma nezaujímalo, ja beriem človeka ako človeka ..., to už vôbec, dávno nerobím rozdiel podľa vizáže. Snažím sa vidieť vždy ako, nie to čo vidím na človeku, ale podľa prístupu.“¹²⁹

Také na lidi, kteří občas žebrali u kostela anebo obtěžovali věřící přímo v kostele, si tehdejší olomoucký kvardián vytvořil vlastní názor a pečlivě rozlišoval, zda osoba požadující finanční či jinou výpomoc je opravdu na tom tak mizerně, že ji to opravňuje klesnout až na dno lidské společnosti a žebrot, anebo jen neoprávněně zneužívá dobroty milosrdných a všímavých lidí:

„Ja si predstavujem žobráka tak: je to človek, ktorý nemôže pracovať, človek ktorý nie je schopný systematicky myslieť, niečo robiť systematicky – hej, no tak je to postihnutý chudák ... je mu treba pomôcť. No, ale potom sú žobráci

---

¹²⁷ Rozhovor s br. Josefem Gabarikem, Praha 8.2. 09, celý rozhovor je v příloze na CD.

¹²⁸ Tamtéž.

¹²⁹ Tamtéž.

zdraví, oni prežijú v tričkách jeseň, ... ale tiež žobrujú. No tak tam som sa snažil samozrejme – chlapci no tak toto nie reku. Chod' pomôcť kde komu! ... Hľadať s ním zmysel života. ¹³⁰

4. 1. 4 Nové zkušenosti s lidmi bez domova a ve vězení

Z rozhovoru s br. Josefem, mimo jiné vyplynulo, že i v Olomouci mezi lidmi bez domova zaznamenal jakési kasty:

„Boli bezdomovci, ktorí nemali žiadne príjmy, ale mali byt – bez elektriky, tam som bol tiež u nich napríklad, bez vody, ale byt mal, sviečka okolo, a tam 7 – 8 bezdomovcov okolo toho majiteľa, ktorý bol bezdomovec, akoby šéf toho bytu, majiteľ toho bytu. A ostatní mu boli poslušní, ... ¹³¹

Během devíti let, kdy Josef působil v olomouckém klášteře, se vytvořila kolem něho tzv. klientela lidí bez domova. Br. Josef to komentuje takto:

„Systematické to bolo o tom, že skôr by som povedal, že bola taká stálá klientela, ... chodili takmer pravidelne. Tam už to bolo priateľstvo, prichádzali na kus reči napríklad – hej. ¹³²

Z povídání s br. Josefem jsem vyrozuměl, že nějaká výrazná specifika mezi olomouckými bezdomovci nevnímám. Jen snad to, že většina z příchozích lidí bez přístřeší, kteří prosili o pomoc, byli muži a patřili mezi tzv. zjevné bezdomovce. Příčinou, která nejčastěji přiváděla lidi k životu na ulici, byla krize tradiční rodiny, společného soužití a nefunkčnost rodinných vztahů. Josef se k tomu vyjadřuje následovně:

„To čo mi vlastne chýba aj teraz stále – sociálna spravodlivosť v rodine, hej ... Aby deti boli vychovávané otcom a matkou, lebo väčšina vlastne týchto ľudí bola z rozvrátených rodín. Väčšina to bola ľudí, o ktorých sa nikto nestaral ... ¹³³

---

¹³⁰ Rozhovor s br. Josefem Gabarikem, Praha 8.2. 09, celý rozhovor je v příloze na CD.

¹³¹ Tamtéž.

¹³² Tamtéž.

¹³³ Rozhovor s br. Josefem Gabarikem, Praha 8.2. 09, celý rozhovor je v příloze na CD.

Jelikož br. Josef, jak již bylo výše řečeno, se také často věnoval vězňům, tak zaznamenával především tam něco, co by při své práci s lidmi na okraji společnosti mohl nazvat úspěchem. Přes všechny svízele a nezdary a různě emocionálně vypjaté momenty docházelo občas i v ponurých vězeňských celách ke konverzím trvalejšího charakteru. A podle slov br. Josefa to byla nádherná vítězství na poli víry:

„Například za 6 rokov vo väznici – hej, tak tam boli siedmi pokrstení, ale to boli tak krásne obrátenia a vyznania napr.: keby som ja bol vedel, keby som poznal desatero, keby som bol poznal tých sedem hlavných hriechov ... Oni nevedeli čo sú Vianoce, nevedeli čo je Veľká noc ...“¹³⁴

Kdežto přímo mezi lidmi bez domova nějaké stálější obraty k lepšímu a hodnotnějšímu životu, a to znamená i schopnost trvale se začlenit do běžného života společnosti, Josef nezaznamenal:

„U bezdomovcov to bolo najnáročnejšie ... Už bol taký čo mal dokonca pred svatbou ..., ale tá divočina ho znovu stiahla zakúsiť ten bezdomovecký, anonymný a nezodpovedný život“¹³⁵

4. 1. 5 Spolupráce s Charitou

Během dalších let se začala rozbíhat spolupráce s Charitou Olomouc, lépe řečeno s Azylovým střediskem Samaritán - pro lidi bez domova. Podnět ke spolupráci dal bratr Bonaventura, který byl v Olomouci magistrem juniorů¹³⁶. On sám vnímal a nadále vnímá jakoukoli formu pomoci bezdomovcům bez koordinace s Charitou, či jiným charitativním zařízením orientovaným na pomoc lidem bez domova, jako nesmyslnou a kontraproduktivní. Navíc poukazuje na fakt, že pokud se i nejnütnější pomoc lidem bez přístřeší uskutečňuje v bezprostřední blízkosti kapucínského kostela, tak tento sakrální prostor tím mnohdy velmi trpí.¹³⁷ Jelikož u bezdomovce se díky pobytu na ulici posouvají

---

¹³⁴ Tamtéž.

¹³⁵ Tamtéž.

¹³⁶ Junioři jsou bratři v počáteční formaci, kteří mají časné řeholní sliby.

¹³⁷ Srov. Rozhovor s bratrem Bonaventurou Štívalcem, Praha 8. 2. 09, celý rozhovor je v příloze na CD.

hranice morálky, společenské etiky a respekt k jakýmkoliv veřejným prostorám, ztrácí tím zábrany i v budovách určených k modlitbě a ztišení. A nezdědka pak využívá prázdný kostel jako „kuřárnu“, „jidelnu“, ohřívárnu, noclehárnu a někdy dokonce jako WC .

Do Samaritánu tehdy pravidelně docházeli junioři, kteří zde například pomáhali při výdeji polévky. Br. Josef měl zase dohodu s vedoucím azylového domu a chodil pomáhat při řešení problematických případů. Vzpomíná např. na spolupráci s Oldřichem Zlámallem, který byl tehdy vedoucí azylového domu:

„... že keď bol nejaký prípad, čo ja viem o polnoci mi zavolať, o jednej v noci, že proste má tu nejakého zurvalca, tak že či by som neprišiel, no tak samozrejme, že som prišiel. A chlapík tam behal, nadával - hej, no tak reku nechaj nás chvíľku, vravím, čo vám je? No a proste rozhovor.“¹³⁸

4. 1. 6 Současnost

Aktuálně se br. Josef lidem bez domova nevěnuje téměř vůbec. A to ze dvou příčin. Prvním závažným důvodem je fakt, že kriminalita v okolí Hradčanského kláštera a Lorety narostla do takových neutěšených rozměrů, že musel být pravidelný výdej chleba zrušen. V letních měsících se tam vytvářely hloučky bezdomovců, kteří okrádali nic netušící a odpočívající turisty, a proto musela být přijata rázná opatření. Druhým důvodem jsou povinnosti, které vycházejí z jeho postu kvardiána na Hradčanech.¹³⁹ Ve volném čase se Josef věnuje především tedy jen tzv. potencionálním lidem bez domova. Případné řešení problematiky lidí bez domova, kteří hledají pomoc v klášteře kapucínů, jak v Olomouci, tak i např. v Praze nebo v Brně, vidí br. Josef následovně:

„Samozrejme by bolo dobré, keby boli osobitné priestory ... Je treba sa im venovať, sú to naši bratia a naše sestry – hej. Neverím, že môžeme byť spokojní, keby sme ich nechceli vidieť ... to nemôže byť, to je naše ...“¹⁴⁰

---

¹³⁸ Rozhovor s br. Josefem Gabarikem, Praha 8.2. 09, celý rozhovor je v příloze na CD.

¹³⁹ Srov. Tamtéž.

¹⁴⁰ Rozhovor s br. Josefem Gabarikem, Praha 8.2. 09, celý rozhovor je v příloze na CD.

4. 2 Pohled dalších spolubratří na problematiku bezdomovectví

4. 2. 1 Rozhovor s br. Dismasem

Na výše uvedený dotazník také odpovídali bratři Dismas a Vianney .

Bratr Dismas působil v klášteře v Olomouci od roku 1992. Když nastoupil jako junior, určitá práce s bezdomovci už existovala. Klášter byl také místem, kde se poprvé setkal s člověkem bez domova. Někteří přicházeli jen na jídlo a jiní zas ve formě brigád pracovali s bratrem Josefem na zahradě a za odvedenou práci a podle výkonu dostávali i finanční odměnu. Jak br. Dismas dodává, Josef s nimi pracoval také proto, aby je motivoval ke kvalitnějším výkonům.¹⁴¹

Nejprve mu připadalo, že pomoc byla neorganizovaná, až chaotická, protože lidé bez domova přicházeli v různých denních dobách. Postupně se však pomoc stávala stále více systematickou a např. výdej jídla /chleba se sádlem, polévka a čaj/ se omezil na určitou odpolední hodinu. V mnoha odpovědích na dotazy se shoduje s br. Josefem. Tzv. žebráky před kostelem podle br. Dismase převážně bratři vykazovali pod schody, tedy mimo nejbližších prostor vstupu do kostela. Nejvíce extrémně vyloučených, kteří v té době přicházeli s prosbou o pomoc do kláštera, byli muži středního věku.¹⁴² Na rozdíl od br. Josefa odpověděl, že nejčastější prosebníci v nouzi byli tzv. skrytí lidé bez domova:

*„Co bydleli třeba pod mostem jo, a takový v těch squatech.“*¹⁴³

Také si prošel určitou fází vývoje ohledně přístupu k lidem z ulice. Od naivity k realitě. Příležitostně se podílel na výdeji jídla v klášteře a pravidelně (jednou týdně), chodil pomáhat do charitního azylového domu Samaritán.¹⁴⁴ Důvod, proč vlastně bratři chodili pravidelně pomáhat do Samaritánu, vysvětluje takto:

---

¹⁴¹ Srov. Rozhovor s br. Dismasem Tomašíkem, Olomouc 15.2. 09, celý rozhovor je v příloze na CD.

¹⁴² Srov. Tamtéž.

¹⁴³ Tamtéž.

¹⁴⁴ Srov. Rozhovor s br. Dismasem Tomašíkem, Olomouc 15.2. 09, celý rozhovor je v příloze na CD.

„... Potom jako by v ‘celém‘ Olomouci vzešla snaha centralizovat pomoc bezdomovcům, aby to nebylo roztahané po klášterech ... takže vlastně potom v azylovém domě, v tom Samaritánu, že se otevřela jako tady ta pomoc, že se tam vydávala polévka. Nejdřív to vařili v tom Samaritánu samotní, potom sestry Opavské, no a my jsme tam chodili ještě s dominikánama vydávat polévky. A to bylo dobré v tom, že sis s něma (s bezdomovci) mohl sednout a povykládat.“¹⁴⁵

Dále br. Dismas vzpomíná, že po sametové revoluci všechny řeholní společnosti pomáhaly lidem extrémně vyloučeným s mnohem větším nasazením a odhodláním, než je tomu v současné době. Hlavním důvodem jakési stagnace je podle jeho názoru především malá, nebo žádná kladná odezva ze strany potřebných. Tím má na mysli: neurvalost, nevděk, agresivitu až vulgárnost, neupřímnost a u většiny lidí bez domova absolutní nezájem o opětovné začlenění do společnosti.¹⁴⁶

Nyní se Dismas na bezdomovce nezaměřuje téměř vůbec, ale spíše na tzv. potencionální bezdomovce, kde vnímá ještě naději na změnu. Raději upřednostňuje pomoc např. sociálně slabým rodinám a jim podobným lidem, kterou považuje za důležitější a smysluplnější, než podstupovat námahu s lidmi bez domova a přitom nevidět dlouhodobě žádný posun k lepšímu.¹⁴⁷ Zcela stejný pohled má na danou problematiku br. Bonaventura, který se v Olomouci zaměřoval především na pomoc osamělým matkám.¹⁴⁸

Br. Dismas vidí řešení aktuální problematiky bezdomovectví v blízkosti kapucínských klášterů následovně:

„Já bych řekl tak, že kapucíni během staletí takto těmto lidem pomáhali. A pomáhali tímto jednoduchým způsobem, jakým se pomáhá teďka. Že vydávali jídlo, třeba chléb nebo něco jiného. Že to byla taková ta nouzová pomoc, aby člověk přežil ... Je to jakýsi způsob vnímání člověka, v jakémsi smyslu chudého s tím, že máš ochotu mu pomoci ... Tady toto vnímám, že by to tak mohlo dál pokračovat jak to pokračuje staletí. Ale pokud by se člověk měl zaměřit jen na

---

¹⁴⁵ Rozhovor s br. Dismasem Tomašíkem, Olomouc 15.2. 09, celý rozhovor je v příloze na CD.

¹⁴⁶ Srov. Tamtéž.

¹⁴⁷ Srov. Tamtéž.

¹⁴⁸ Srov. Rozhovor s bratrem Bonaventurou Štívalcem, Praha 8. 2. 09, celý rozhovor je v příloze na CD.

tuto skupinu lidí, tak si myslím, že tam je třeba prostě se angažovat plně. A to už je vlastně otázka povolání. Člověka, který takto vnímá jako kapucín jít k těmto lidem a angažovat se do toho, pomáhat jim. Nejde to jakoby celkově, že by bratři se věnovali jenom této skupině. A musí být na to člověk, který má takový jakoby dar, sklony a ochotu. Musí být zapálený a pomáhat (bezdomovcům), aniž by čekal nějaký úspěch.“¹⁴⁹

4. 2. 2 Rozhovor s bratrem Vianneyem

V letech 1998 – 2001 působil v Olomouckém klášteře bratr Vianney. Jako br. laik v počáteční formaci /juniorátu/ měl na starosti službu tzv. vrátného, a proto s lidmi bez přístřeší přicházel do styku téměř každý den. Většinou se však jednalo jen o chvilkový kontakt při výdeji. Na pravidelný výdej jídla přicházelo tak deset lidí z ulice. Během tří let, kdy pracoval v Olomouci, měl s nimi jen několik delších a důvěrnějších rozhovorů.¹⁵⁰

Příkladem, jak přistupovat k extrémně vyloučeným, mu byl sv. František, který mezi lidmi nedělal žádné rozdíly:

„Když sem vlastně šel tady do tohoto řádu, tak si uvědomuju, že František mě oslovil tady tímto, že všechny lidi bez rozdílu bral jako bratry a sestry.“¹⁵¹

Nejprve byl přesvědčený, že především osoby bez domova mají být jeho hlavní parketou práce s potřebnými lidmi, ale postupně pochopil, že ho Pán posílá ke všem, kteří ztrácejí smysl života.¹⁵²

Ze strany komunity bratří v přístupu ke zprostředkování pomoci malomocným dnešního světa (bezdomovcům) Vianney žádný posun nezaznamenal, spíše naopak.¹⁵³ Hlavním důvodem, proč opouštějí bratři tento způsob pomoci potřebným osobám bez domova, je podle něho především existence dobře fungujících charitních zařízení, kde je mnohem rozvinutější a dobře organizovaná pomoc, než jakou mohli a mohou osobám bez přístřeší

---

¹⁴⁹ Rozhovor s br. Dismasem Tomašíkem, Olomouc 15.2. 09, celý rozhovor je v příloze na CD.

¹⁵⁰ Srov. Rozhovor s br. Vianneyem Dočkalem, Praha 8.2. 09, celý rozhovor je v příloze na CD.

¹⁵¹ Tamtéž.

¹⁵² Srov. Tamtéž.

¹⁵³ Název „malomocní dnešního světa“, mi přijde velmi přiléhavý pro označení osob bez domova, který zároveň dobře vystihuje postavení, ve kterém se tito lidé na okraji společnosti nacházejí.

nabídnout kapucíni v Olomouci či v Praze. Na druhém místě je to pro některé bratry, velmi jednoduše řečeno, jen ztráta času.¹⁵⁴

Bratr Vianney nyní působí v pražském klášteře na Náměstí Republiky. Jako jediný z dotazovaných se i v současnosti věnuje pravidelně lidem bez domova. Není to sice typ člověka, který by bezdomovce vyhledával na ulici anebo je navštěvoval ve squatech, ale zato neodmítne žádného, který za ním přijde do kláštera s prosbou o pomoc.

4. 3 Resumé rozhovorů s bratřími

Z rozhovorů prováděných dotazníkovým stylem vyplynulo, že na počátku 90. let byla většina bratří působících v Olomouci plna odhodlání a nadšení pro pomoc lidem bez domova. Ti z dotázaných, kteří se aktivně bezdomovcům věnovali, se shodli na tom, že byl pro ně velmi inspirativní sv. František.

Pomoc, jakou bratři potřebným nabízeli, měla po většině nouzový charakter. Jídlo, oblečení, mimořádně možnost osobní hygieny či přenocování. Jen ze strany br. Josefa to byla ještě navíc poskytnutá možnost práce a případná finanční výpomoc. Dále to byly rozhovory, které se vyvinuly až v přátelství a občasné návštěvy squatů. V individuálním případě br. Josef umožnil několika mužům z ulice i dlouhodobější pobyt v klášteře. Všichni dotázaní se shodli, že se rádi /podle možností/ věnovali i jiným skupinám lidí, kteří za nimi přicházeli do olomouckého kláštera. Reakce na žebráky před kostelem byla většinou negativní. Vše hodně záleželo na tom, jak se prosebník o almužnu choval.

Poskytovaná pomoc osobám bez přístřeší se postupně zúžila jen na předem stanovenou dobu výdeje jídla. Individuální řešení problémů jednotlivců zůstalo. Výrazná specifika u olomouckých bezdomovců žádný z dotázaných nezaznamenal. Nejpočetnější skupinou byly muži středního a vyššího věku.

Nejčastější příčinou bezdomovectví lidí z ulice byla rodinná krize a na druhém místě to byla ztráta zaměstnání. Br. Josef také ještě zmínil propuštění z výkonu trestu. Většina dotázaných zařadila osoby bez domova, kteří přicházeli

---

¹⁵⁴ Srov. Rozhovor s br. Vianneyem Dočkalem, Praha 8.2. 09, celý rozhovor je v příloze na CD.

s prosbou o pomoc do kláštera, pod tzv. zjevnou formu bezdomovectví. Jen br. Dismas se vyslovil pro formu skrytou.

Na dotaz, zdali dotazovaný vnímal během svého působení v Olomouci nějaký posun ve zprostředkování pomoci osobám bez domova, či naopak stagnaci odpověděl každý jinak. Br. Josef vnímal posun v tom, že pomoc poskytovaná bezdomovcům byla organizovanější a podílelo se na ní více bratří (např. odpolední výdej jídla). Také velice uvítal spolupráci s Charitním Azylovým domem Samaritán. Br. Dismas zdůraznil jako zásadní problém ve zprostředkování pomoci osobám bez domova - nespolehlivost, nevděk, neurvalost a neupřímnost bezdomovců. Jako pozitivní vnímal spolupráci s Charitním Azylovým domem Samaritán. Br. Vianney nezaznamenal žádnou změnu a o spolupráci s Charitním Azylovým domem Samaritán nic nevěděl. Br. Bonaventura si pochvaloval spolupráci s Charitou, a to především ohledně komunikace o osobách bez domova, které se střídavě odvolávaly na klášter, anebo na Charitu.

Bezdomovcům se v současné době věnuje soustavně br. Vianney, který volí individuální přístup spojený s rozhovorem. Příležitostně se tzv. potencionálním osobám bez domova věnují bratři Josef a Dismas. Br. Bonaventura se snaží pomáhat jiným sociálně slabým skupinám, např. rodinám nebo opuštěným matkám.

Ohledně případného řešení problematiky lidí bez domova, kteří přicházejí s prosbou o pomoc do našich klášterů, se dotázaní bratři vyjádřili následovně:

Josef se přimlouvá za osobní a oddělené prostory, které by byly určeny jen pro lidi v nouzi, kterým by se na plný úvazek věnovali 2-3 bratři. Aniž by jejich činnost nějak narušovala běžný chod kláštera. Dismas doporučuje zůstat u staletí ověřené nejnutnější nouzové pomoci (potravin, oblečení). Vianney by uvítal větší zájem ze strany ostatních bratří v komunitě a Bonaventura zdůrazňuje nutnost oddělených prostor vyhrazených příchozím lidem z ulice, které by zároveň neměly být přímo v centru města.

Závěr

Každé soucítění s druhým člověkem, schopnost empatie, porozumění, přijetí druhého a tolerance, to všechno má svůj prazáklad v životě Trojjediného Boha. Pro mě osobně bylo při sestavování jednotlivých témat bakalářské práce velmi obohacující, například zjištění, jak může být inspirativní trinitární tajemství Boha v souvislosti se službou osobám na ulici. Informace, že charitativní služba, která je projevem křesťanské lásky, má v církvi stejnou hodnotu a význam jako slavení svátostí a hlásání evangelia, a proto patří do oblasti autentického života křesťana, mě zase motivuje a mobilizuje pro větší nasazení při práci s extrémně vyloučenými.

Výjimečným přínosem pro mne byla práce asistenta streetworkera a dobrovolná pomoc v Denním centru na Wurmově ulici. Tady jsem mohl, téměř jakoby pod mikroskopem poznávat nejrůznější zákoutí životních peripetií olomouckých bezdomovců.

Dále jsem velmi vděčný mému vedoucímu bakalářské práce, že mě nasměroval na *zmapování problematiky lidí bez domova, kteří přicházejí do našeho olomouckého kláštera*. Tudíž jsem také rád, že jsem mohl v této souvislosti připomenout až heroické nasazení bratří při pomoci nejubožejším v letech 1714 – 1715, kdy byli občané Olomouce sužováni morovou epidemií, anebo skutečnost o fungování Útulny sv. Alžběty v Olomouci a podpořit současné úsilí bratří vynikajícími příklady z minulosti.

Cílem mé práce se tedy stala snaha nejprve srozumitelně přiblížit kořeny obětavých skutků lásky bratří, abych mohl zdůvodnit i jejich současné snahy, zvláště v oblasti, která je velmi náročná a vyčerpávající, kde se setkávají s lidmi bez domova.

Myslím si, že zvolená metoda rozhovorů s několika bratry umožnila uvidět problematiku bezdomovectví z různých úhlů. Pozorný čtenář si také jistě povšiml, že rozhovory mapují období jen do roku 2003. V dalších letech totiž postupně docházelo k výraznému útlumu při poskytování i nejnужnější nouzové pomoci potřebným lidem z ulice. Také pravidelný odpolední výdej jídla byl

zrušen. Hlavním důvodem je fakt, že Denní centrum natolik rozšířilo poskytované služby, že je samo schopné pokrýt veškerou poptávku svých klientů (lidí bez domova), a tak k nám do kláštera přicházejí bezdomovci jen zřídka. Jsou to většinou ti lidé, kteří služeb Charity nevyužívají, anebo tam mají dočasný, či mimořádně i mnohaletý zákaz vstupu, protože několikrát hrubě porušili daná pravidla. Tím se pro ně náš klášter stává poslední štací, kde mohou zakusit jednání milosrdného a trpělivého Boha prostřednictvím bratra, který je přijme bez výhrad a výčitek.

Pokud se tedy Bohu chceme podobat, musíme následovat Krista, jeho Syna – jak nám to umožnil on sám skrze své vtělené lidství – právě v jeho poníženosti a zříkání se moci; jiné cesty není. Znamená to sestupovat spolu s ním do hlubiny lidského utrpení, bídy a stávat se znamením Boží lásky a soucítění.

Seznam literatury

Bibliografie

II. VAT. KONCIL. konstituce *Gaudium et spes*. In *Dokumenty II. vatikánského koncilu*, 1. vyd. Praha: Zvon, 1995. s. 173-265.

BENEDIKT XVI. *Deus caritas est: encyklika nejvyššího pontifika Benedikta XVI. biskupům, kněžím a jáhnům, Bohu zasvěceným osobám a všem věřícím laikům o křesťanské lásce*. Pospíšil, C. V.. 1. vyd. Praha : Paulinky Česká biskupská konference, 2006. 63 s. ISBN 80-86949-03-6.

BUCHTOVÁ, B. *Nezaměstnanost : psychologický, ekonomický a sociální problém*. 1. vyd. Praha : Grada, 2002. 236 s. ISBN 80-247-9006-8.

DOBRACZYŃSKI, J. *Stín Otce: příběh o Josefovi z Nazaretu*. Havránková, M.. 2. vyd. Praha: Paulinky, 2001. 271 s. ISBN 80-86025-43-8.

DOLEŽEL, J. *Bůh na straně chudých a slabých: Spravedlnost a služba*. Olomouc: Caritas - VOŠ, 2008. ISBN: neuvedeno

DUPLACY, J. *Slovník biblické teologie*. Kolář Petr. Řím : Velehrad - Křesťanská akademie, 1991. 658 s.

FRANTIŠEK Z ASSISI. Řehole. In Štivar, J. B. *Františkánské prameny. I, Spisy sv. Františka a sv. Kláry*. 1. vyd. Velehrad: Ottobre 12, 2001. s. 50-57 ISBN 80-86528-02-2.

- FRANTIŠEK Z ASSISI. Závěť. In Štivar, J. B. *Františkánské prameny. I, Spisy sv. Františka a sv. Kláry*. 1. vyd. Velehrad: Ottobre 12, 2001. s. 59-62
ISBN 80-86528-02-2.
- HAASOVÁ, J. *Jak žijí v Olomouci ženy bez domova : sedm skutečných příběhů*.
1. vyd. Olomouc : Univerzita Palackého, 2005. 100 s. ISBN 80-244-1238-1.
- HRADECKÝ, I. et al. *Definice a typologie bezdomovství: zpráva o realizaci aktivity č. 1 projektu Strategie sociální inkluze bezdomovců v ČR*. 1. vyd.
Praha: Naděje, 2007. 50 s. ISBN 978-80-86451-13-8.
- HRADECKÝ, I. , HRADECKÁ, V. *Bezdomovství - extrémní vyloučení*. Praha:
Naděje, 1996. 107 s. ISBN 80-902292-0-4.
- JAN PAVEL II. *Novo millenio ineunte: Apoštolský list nejvyššího Pontifika Jana Pavla II. biskupům, kněžstvu a věřícím na konci Velkého jubilea roku 2000*.
Praha: Sekretariát České biskupské konference, 2001. 48 s.
- Katechismus katolické církve*. J. Koláček. 1. vyd. Praha: Zvon, 1995. 793 s.
ISBN 80-7113-132-6.
- KOUKOLÍK, F. , DRTINOVÁ, J. *Vzpouza deprivantů: o špatných lidech, skupinové hlouposti a uchvácené moci*. Praha: Makropulos, 1996. 303 s.
ISBN 80-901776-8-9.
- LOUCKÝ, F. J. *Popis královského hlavního města Olomouce sepsaný syndikem Floriánem Josefem Louckým roku 1746*. K vyd. připravili Libuše Spáčilová, Vladimír Spáčil. 1. vyd. Olomouc: Vlastivědná společnost muzejní, sekce historická: Památkový úřad, 1991. 246 s. ISBN 80-900056-8-3.

MARTINKOVÁ, V. *EMAUZY – Projekt domu na půl cesty pro osoby bez přístřeší a vězně propuštěné z výkonu trestu*. [Závěrečná absolventská práce] Olomouc, CARITAS - VOŠ, 2004.

MATĚJKA, P. M. *Ne mečem a měšcem ale bezbranností lásky: 400 let kapucínů v Čechách a na Moravě*. Velehrad: Refugium, Velehrad-Roma, 1999. ISBN 80-86045-30-7.

MATĚJKA, P. M. *Prvopočátky kapucínského řádu*. 2. vyd. Praha: Institut františkánských studií, 2002. 88 s. ISBN 80-239-5094-0.

PAPEŽSKÁ RADA PRO SPRAVEDLNOST A MÍR. *Kompendium sociální nauky církve*. Přeložil Ctirad Václav Pospíšil. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2008. 534 s. ISBN 978-80-7195-014-1.

POSPÍŠIL, C. V. *Dar Otce i Syna: základy systematické pneumatologie*. 1. vyd. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 1999. 136 s. ISBN 80-7266-005-5.

POSPÍŠIL, C. V. *Teologie služby: kniha (nejen) pro ty, kdo se věnují křesťanské charitě a diakonii*. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002. 214 s. ISBN 80-7192-748-1.

Řehole a konstituce menších bratří kapucínů. Olomouc, 1993.

Prameny

Zemský archiv v Opavě, pobočka Olomouc, fond Kapucíni Olomouc, inventární kniha č. 33.

Zemský archiv v Opavě, pobočka Olomouc, fond Kapucíni Olomouc, Kroniky, inv. č. 7. Pamětní kniha kapucínského konventu v Olomouci. (Chronologische Seznam Darstellung der Gründung und des Fortbestandes der Capuciner Ordens Niederlassung in Olmütz).

Periodika

Časopis sociální práce: časopis pro teorii, praxi a vzdělání v sociální službě. č. 4, 2006. ISSN 123-6204.

Katolický týdeník. roč. 19, 2008. ISSN 0862 5557.

Zkratky a názvy biblických knih

Biblické citáty a názvy příslušných knih Starého i Nového zákona jsou převzaty z ekumenického překladu (ČESKÁ BIBLICKÁ SPOLEČNOST, *Bible*. 4. přepracované vydání. Praha: 1993, zkratky biblických knih str. 9-10.)

Gn	První Mojžíšova
Ex	Druhá Mojžíšova
Lv	Třetí Mojžíšova
Nu	Čtvrtá Mojžíšova
Dt	Pátá Mojžíšova
Joz	Jozue
Sd	Soudců
Rt	Rút
1 S	První Samuelova
2 S	Druhá Samuelova
1 Kr	První Královská
2 Kr	Druhá Královská
1 Pa	První Paralipomenon
2 Pa	Druhá Paralipomenon
Ezd	Ezdráš
Neh	Nehemjáš
Est	Ester
Jb	Job
Ž	Žalmy
Př	Příslolí
Kaz	Kazatel
Pís	Píseň písni
Iz	Izajáš
Jr	Jeremjáš
Pl	Pláč
Ez	Ezechiel
Da	Daniel
Oz	Ozeáš
Jl	Jóel
Am	Ámos
Abd	Abdiáš
Jon	Jonáš
Mi	Micheáš
Na	Nahum
Abk	Abakuk
Sf	Sofonjáš
Ag	Ageus

Za	Zacharjáš
Mal	Malachiáš
Tób	Tóbit-Tóbijáš
Júd	Júdit
Est	Přídavky k Ester
Mdr	Kniha moudrosti
Sir	Sirachovec
Bár	Báruk (a List Jeremjášův)
Da	Přídavky k Danielovi
1 Mak	První Makabejská
2 Mak	Druhá Makabejská
Mt	Evangelium podle Matouše
Mk	Evangelium podle Marka
Lk	Evangelium podle Lukáše
Jan	Evangelium podle Jana
Sk	Skutky apoštolů
Řím	List svatého apoštola Pavla Římanům
1 Kor	1. list svatého apoštola Pavla Korint'anům
2 Kor	2. list svatého apoštola Pavla Korint'anům
Gal	List svatého apoštola Pavla Galat'anům
Ef	List svatého apoštola Pavla Efesanům
Flp	List svatého apoštola Pavla Filipanům
Kol	List svatého apoštola Pavla Kolosanům
1 Sol	1. list svatého apoštola Pavla Soluňanům
2 Sol	2. list svatého apoštola Pavla Soluňanům
1 Tim	1. list svatého apoštola Pavla Timotejovi
2 Tim	2. list svatého apoštola Pavla Timotejovi
Tit	List svatého apoštola Pavla Titovi
Flm	List svatého apoštola Pavla Filemonovi
Žid	List svatého apoštola Pavla Židům
Jak	List svatého apoštola Jakuba
1 Petr	1. list svatého apoštola Petra
2 Petr	2. list svatého apoštola Petra
1 Jan	1. list svatého apoštola Jana
2 Jan	2. list svatého apoštola Jana
3 Jan	3. list svatého apoštola Jana
Jud	List svatého apoštola Judy
Zj	Kniha Zjevení svatého apoštola Jana

Odkazy na internetové stránky

HECZKO, S., HECZKOVÁ, E. Bezdomovci a my. *Getsemany* [online]. 2001, č. 118 [cit. 2008-11-08]. Dostupný z WWW: <<http://www.getsemany.cz/node/296>>

Řád menších bratří kapucínů [online]. [cit. 2009-02-17]. Dostupný z WWW: <<http://www.kapucini.cz/>>.

Přílohy

Seznam příloh:

Příloha 1.....	61
Příloha 2.....	63
Příloha 3.....	70

Terénní program v Olomouci

Od března 2006 je v rámci služeb, které poskytuje Denní centrum Střediska pro lidi bez domova Charity Olomouc realizována terénní práce na území města i v jeho blízkého okolí. Této činnosti se věnuje jeden pracovník na půl úvazku, což je podle dosavadní praxe a zkušeností nedostatečné a do budoucna je nutné tuto službu určitě posílit navýšením úvazku a rozvojem dobrovolnické činnosti.

Cílem a posláním terénní práce je podpořit skupinu osob žijících na ulici přímo v jejich přirozeném prostředí, například na vlakovém či autobusovém nádraží, ve sqoutech, v pracích, před supermarkety nebo zahradních koloniích. Snahou je pomoci této skupině bezdomovců, najít cestu k sociálním službám na Denním centru. Terénní pracovník monitoruje problémové lokality ve městě a snaží se pomáhat ohroženým jednotlivcům i skupinám osob. Streetwork je založen na principu důvěry a vzájemného respektu. Služba umožňuje navázat a udržovat kontakt s nejuzavřenějšími lidmi, kteří často žádné jiné služby nevyužívají. Cílem je pak právě tyto lidi kontaktovat na širší spektrum pomoci. Mezi poskytované služby v rámci terénního programu můžeme zařadit potravinovou pomoc, poradenství a sociální asistenci. Sociální asistence spočívá především v doprovázení klientů na úřady, k lékaři nebo i případné návštěvy hospitalizovaných klientů v nemocnicích a léčebnách.

Důležitou součástí terénního programu je i sledování vzájemného soužití lidí žijících na ulici s většinovou společností, kdy někdy dochází k problémům i vzájemným střetům, které musí často řešit Policie městská i státní. V Olomouci se v této souvislosti poměrně dobře daří navazovat kontakty především s vedením Městské policie a hledat styčné body vzájemného respektu, případně spolupráce v řešení některých problémových situací.

Mezi klienty terénního programu můžeme zařadit i ty, kteří porušili pravidla a řád služby, a jsou proto krátkodobě i na delší dobu sankcionováni odepřením poskytovaných služeb Denního centra a Azylového domu. Těmto

lidem se v rámci možností může poskytnout jídlo, ošacení i sociální asistence. Zde platí, že nikdo nemůže být úplně ztracen a možnost podání pomocné ruky je téměř vždy možná.

Vzhledem k dosavadnímu nedostatečnému personálnímu zajištění terénní služby v Olomouci nebylo možné dosud navštívit a monitorovat všechny lokality především v okrajových částech města a z těchto důvodů navázat kontakty s případnými klienty, kteří nabízených služeb v podstatě nikdy nevyužili. Do budoucna je proto nutné, jak už bylo výše uvedeno, tuto službu posílit a dále rozvinout.

Zpracoval Bc. Dušan Pořízka, soc. a terénní pracovník

Rozhovor s panem Ladislavem

Maxmilián: Teď to nahrává. Tak ještě jednou prosím Vás jenom v krátkosti teda od dětství až potom přes nějaký detaily...

Ladislav: Ladislav Peštuka, 28.1.1966, narozené v Prostějově. Pocházím ze třech dětí, mám bratra a sestru..(popotáhnutí). Vyučené, jako do školy jsem chodil v Prostějově na základku. Tam to bylo bez problémů, měl jsem druhé takové průměrné prospěch. Po základní škole jsem šel do učení, učil jsem se ve Vyškově na středním odborným učilišťu stavebním, vyučené su stavební a izolační klempíř.

L: Po vyučení jsem dělal u izolačních závodů, pro který jsem se učil v Brně. (popotáhnutí)

No a pak byla vojna,...

M: Mhm.

L: Jsem slóžil v Malackách.

M: Na Slovensku to bylo drsný asi...

L: V Malackách u pohraniční strážě.

M: Hm hm..strážák...?

L: No, psovod..Mezi moje koníčky dřív patřivala hlavně cyklistika, které sem dělal aji závodně.

M: Takže hlavně teda ta cyklistika.

L: No hlavně cyklistika.

M: Jste jako hodně tomu dal asi. Do kolikati let jste to teda dělal vlastně?Do těch dvace..

L: Do sedmnácti.

M: Do sedmnácti, pak přišel ten úraz.

L: No říkám, pak byl Závod míru mládeže.

M: To byl nějaký mezinárodní už?

L: Ne, ne, ne, ne, ne, ne, ne...too tak mezinárodní, tak klasické normálně jak se jelo normální závod míru tady u nás, tak se jezdil Závod míru mládeže. Jako bylo to za mezinárodní účasti.

M: Hm a jezdilo se to tady.

L: A ... Jezdilo se, no nejezdilo se to jenom tady. To se jezdilo různě jako po Evropě, ale ten rok zrovna připadlo, že prostě se to jelo tady.

M: Jako, že třeba teďka je Tour de France, ale to je asi trošku o něčem jinym.

L: No to je úplně o něčem jinym. Stará dáma ..... No to se jelo tři dni, normální klasicej Závod míru, ten se jel vlastně 15 dní. My jsme jeli jako mládežníci akorát tři dni.

M: Jo Dobře.. takže..

L: No a měl jsem úraz.

M: Měl jste úraz.

L: Tam jsem byl skoro půl roku v nemocnici, protože jsem měl pojebany s páteřó a vlastně cyklistika pro mě tím pádem skončila.

M: To bylo jako auto jo? nebo nějak vás srazilo.

L: No a sem..mě prasklo zadní brzdový lanko, při sjezdu z dražanskýho kopca, jestli to znáte trochu.

M: Dražanská vysočina hm..

L: To je sedm kilometrů padák a mě já nevim dva kilometry před koncem prasklo zadní brzdový lanko no a v tym fofru zabrztit přední brzdó to je nesmysl a béval bych to projel aji tak.

M: Možná tam člověk trošku zazmatkoval, že?

L: No nee zazmatkoval, já jsem nezazmatkoval. To zazmatkovali policajti, protože jediné úsek, které byl, tak Soběsuky a tam měla být uzavřená doprava – odkloněná. a tam je takový esíčko – zatáčka. no a já sem do té zatáčky vletěl a tam kde vlastně to mělo být uzavřený, tak mě do protivky vyjela Avia.

M: Jo.

L: No, takže já jsem vletěl do autobusové zastávky. Probral jsem se vlastně až ve špitále..noo...

M: To byste postupně neubrzdil asi ani tím předním.

L: Tým předkem to nešlo zabrzdít ani, už...

M: Jenom lehce, kdybyste...

L: Nende, to nende, to okamžitě byste šel přes řídítka. A ste vlastně zakufrované, tak jak jsme říkali, klipsny jsme měli ještě tehdy klasický, řemínkama utaženy, takže jako, šel bych aji s kolem. To prostě bylo nemyslitelny.... Co dál...

M: Dobře takže...

L: Potom vlastně tak jak jsem už říkal byla vojna, po vojně jsem pracoval u izolaček.

M: Potom byl ten incident. Bylo vám kolik?

L: Pak byl ten incident.

M: Pětadvacet?

L: No pětadvacet, šestadvacet...

M: Tak nějak jo? Takže jste seděl potom, v těch sedmadvaceti jste se vrátil.

L: Patnáct měsíců.

M: A už jste měl nějakou známost tehdy?

L: Ne! nenenene - moment, to mi bylo dvaadvacet, to bylo hned po vojně. To bylo hned po vojně, protože jsem si odseděl patnáct měsíců, pak jsem se dal dohromady s mojí bývalou paní a společně jsme byli necelých osmnáct let.

M: Takže máte dvě ženy jste měl.

L: Ne!

M: Bývalá to myslíte...?

L: Jako bývalá, jako tá se kterou jsem se rozešel teď.

M: Tak ne vaše žena, ale vaše družka – pořád jedna a tatáž osoba.

L: Já jsem s žádnou jinou nežil.

M: Takže ste spolu žili těch osmnáct let, od té doby co jste se vrátil z toho kriminálu.

L: Necelých osmnáct let, já jsem vlastně potom odešel od těch izolačních závodů, šel jsem dělat ke správě a údržbě silnic, jako řidič jsem tam pracoval, no a při těch svých službách jsem se vracel vlastně z trasy, aby sem chtěl jsem se stavět doma na kafe. A jak jsem zajížděl na sídliště, tak děcka tam blbly a přeběhly před auto no prostě a klučina mě vletěl pod auto a byl na místě mrtvé.

No a to sem prostě nějak psychicky nezvládnul a skončil jsem ve Šternberku na psychiatrii.

M: Už jste o tom přemýšlel, jak se to stalo nebo proč se to stalo? A asi vůbec, když to člověk vidí na vlastní oči, jak se to stalo a proč se o stalo?

L: Hlavně, když uvidíte děcko s rozdrčenou hlavou. (Pláč)

L: V první řadě vás napadne, že to mohlo být vaše děcko, i když jako přeměšlíte nad tím pořád jestli přece jenom temu nešlo nějak zabránit, protože já do dneška vidím, jak jsem odbočoval z hlavní na vedléši, já už jsem si těch děcek všiml! Ale první jako si řeknete, tak přece to néso takový hlupáci, aby neviděli, že jede velký auto. Eště jsem měl puštěné maják, protože my sme museli jezdit s puštěnými majákama. Teď jak sem viděl, že ten klučina letí do té silnice.

L: To auto nende zastavit na pěti metrech, o tým už sme se bavili minule.

M: Asi ste nejel ani nějak moc rychle, že?

L: Jenomže měl jsem tam ještě zbytek drti a ono přece jenom nějakou tunu to auto váží a to.. prostě nešlo to už...

M: No takže se stala teda taková tragédie, která vás teda dost odrovnala, že?

L: No jak říkám, skončil jsem ve Šternberku.

M: A nikdy jste neměl nějaké psychické problémy, že?

L: Ne.

M: Vždycky jste se se vším vypořádal normálně, chlapsky.

L: Tak nic jiného člověku v životě nezbévalo, ale tady toto mě složilo.

M: To je taky známka toho, že jste citlivej, že jste prostě normální člověk. Někdo dneska srazí děcko a ještě odjede, nebo ho hodí do lesa, naloží do kufru a ještě ho tam nechá někde. Tak to je zase jako plus pro Vás, že jste vlastně normální když se člověk složí, tak to je, že máte srdce na správném místě.

L: No a vlastně po léčení (ve Šternberku jsem byl 4 měsíce) a vrátil jsem se zpátky a moja bývalá paní – jako družka se mezitím dala dohromady s mým kamarádem a možná to tak je, možná to tak není, já jsem si to možná aji blbě vysvětlil, ale jednal jsem zbrkle, no a skončil jsem na ulici.

L: Pak jsem odjel dělat do Rákóska.

M: Ještě jste říkal, že vás chodila ta žena navštěvovat normálně.

L: No chodila, ze začátku aji s klukem. Kluk tam za mnou jezdíval i sám, protože má šestnáct let, že... to už je velké chlap.

M: Ten vás má taky rád určitě. Tomu na vás záleží, dyť vás má za tatu, že jo? Celej život jste byli spolu... Takže dobře vycházíte se synem.

L: Se synem ano.

M: Takže říkáte manželka ze začátku jezdila.

L: Ze začátku jezdila, pak prostě přestala, jezdil za mnó akorát kluk a ten to jako nějak neřešil, vím jako že ona dělá na domově důchodců a vždycky byla víc v práci jak doma.

M: Ona má kolik roku?

L: No ona je o devět let starší jak já.

M: je starší??? Takže už má přes padesát...?

L: Já mám dva a čtyřicet, takže ona má jednapadesát.

M: Takže jste žil normální život, potom přišla tady tato tragédie.

L: Normální, obyčejné průměrné život.

M: A to vám změnilo směr o 180 stupňů... a v nynější době teda jste v tom Hřebčíně.

L: Ted' su v Hřebčíně na té azylové ubytovně tam.

M: Od nedávna asi... pár dní...

L: Od té doby co jsme se spolu posledně bavili, na druhé deň jsem byl za panem Pořízkou a ...

M: No tak to je aspoň, že člověk má kde přespat ne?

L: No tak určitě, protože tady v tom počasí za chvíli, co bude člověk dělat venku?

L: Ted' ještě de o to sehnat nějakou práci a ...

M: No a pak jste měl ještě nepříjemnou zkušenost s lidma, jako s přístupem jak vnímáte třeba tu změnu chování lidí, třeba když jste byl fungující a když jste třeba...

L: Myslíte to, jak jsem říkal jako jak mě ti skini napadli?

M: Ale tak i celkově jestli jste si všiml, že lidé změnili způsob jednání. na první pohled není ani vidět, že jste bezdomovec. nejste otrhanej, čistej jste.

L: Víte, já vám to řeknu asi tak... jsou lidi, kteří prostě vám pomozó sami od sebe.

M: Takže máte zkušenost i dobrou teda.

L: Aji dobrou a hodně dobrou teda. Ato jsem zůstal úplně hledět já jsem seděl v parku a čtu si noviny. Já neříkám, že si nedám pivo, ale abych byl nějaký notorik, to ani náhodou.

M: Teď říkáte tu dobrou skutečnost.

L: Seděl jsem v parku, a čtl jsem noviny a zastavil se u mě pán, kterej mě viděl poprvé v životě a to bylo na Nové ulici v sídlišťu v Olomoucu no a zastavil se u mě to mohl být člověk tak kolem padesáti let. ze začátku tak ze srandy říká: vy tady na někoho číháte? já říkám na keho bych tady měl číhát, vždyť sedím a čtu noviny akorát. „no víte já bydlím tady naproti a já vás pozoruju občas, protože já tam hodně jako chodím sedávat nebo chodíval jsem když bylo teplo, jasně teď už se nehodí někde v parku sedět. a říká, mě se na vás hrozně líbí, že tady nikoho neotravujete a nežebráte o peníze. říkám pane já bych nedokázal na ulici někoho zastavit a říct si o desetník. a chlapík otevřel peněženku, napřed vytáhl stovku, k té stovce přidal pětistovku a říká, abyste se měl kde pořádně najest a vyspat! Člověk, které mě v životě neviděl! Já jsem na něho zůstal hledět, já jsem si myslel, že si dělá ze mě srandu. A nebo další co vás napadne, jestli to není nějaký homosexuál nebo něco takovýho, které po vás něco za to bude chtět.

M: Takže vlastně vás překvapil ten přístup.

L: Vyloženě! říkám, já bych nedokázal zastavit nikoho na ulici a říct si o korunu, nedokázal...

M: Dobře, takže jste se setkal i s tím pozitivním i s tím negativním jak Vás přepadli ti skini.

L: Říkám kluci, dyť si mě nevšímáte. Já sem vám nic neudělal, dyť bych vám mohl dělat tatu. protože to byli vyloženě mladí klučiska. No a jak kdyby odcházeli a teďka ten jeden se otočil no a dostal jsem kopačku na hlavu a jenom sem cítil jak mě něco ostrýho přejelo přes pusu no. Od toho mám vlastně tu jizvu.

M: Takže úplně bezdůvodně... prostě vidí člověka v nouzi, tak místo aby mu pomohli, tak ještě zaútočí.. A jak to vidíte dál s Vaším životem? budete se snažit třeba se spojit s tou vaší přítelkyní nebo vlastně družkou?

L: No tak určitě to budeme muset nějak řešit kvůli klukovi. Má 16 let a je vlastně v letech, kdy potřebuje aji mamu aji tatu.A.. pokud zůstanu na ulici, tak mu asi moc nepomožu...Teďka je pro mě vlastně důležitý to, že mám aspoň to ubytování.

M: Takže byste se s nima mohl eventuálně kontaktovat a vysvětlit jim situaci.

L: Sehnat nějakou práci, já su rád, že teďka tam mám domluvený, že...

M: Vtom Hřebčíně to máte na jak dlouho tam ještě?

L: Do týdna musím zaplatit.

M: Kolik se tam platí?

L: Necelých 2.600 - 2.560 nebo tak.

M: To je suma...

L: Je to suma, ale je to střecha nad hlavou.

M: Jo, takže tak... a co víra?

L: Pomodlit se umím, modlit se za rodinu modlím, do kostela si zandu pomodlit se a jako věřím v to, že Bůh existuje. V to věřím. Ale že bych byl nějaké fanatik náboženské, tak to prostě ne. Prostě když cítím, že mám potřebu do toho kostela si zajít, tak si tam zandu. Pomodlím se, seberu se a du zas pryč. Ale jako v Boha věřím.

M: Dobře, tak děkuju za rozhovor.

Rozhovor s paní Petrou:

budu mět...jedenašedesátej ročník su, rodinu mám. A vo tom se strašně hrozně blbě mluví no. (Slzy)

Maxmilián: Máte nějakou velkou bolest asi v sobě no.

Petra: S manželem nežiju už pomalu sedmnáct let, i když jsme pořád svoji, protože nejdřív se nechtěl rozvádět, teďka už říkal, že mě to podepíše.

M: To je teď asi neaktuálnější, že? ale spíše mě zajímá.. takže jste se narodila v Olomouci, jméno jste říkala, že? a máte nějaký děti?

P: Mám dvě.

M: Máte dvě děti.

P: Tři vnuky.

M: Jo... a vzdělání?

P: Středoškolský.

M: Středoškolské vzdělání?

P: Spíš se ptejte. (Slzy – Pláč)

M: Já se Vás zeptám, pokud je to pro Vás těžký tak to přeručíme...

P: Ptejte se!

M: Jste v kontaktu s dětma?

P: No byla jsem, teďka už to jsme řešili jako to...Naposled jsem tam byla, když se narodila poslední vnučka – 28. září – to měla dcera narozeniny.

M: Měla jste i nějaké zaměstnání měla jste i nějaké ubytování, nebo jste již dlouhodobě na ulici?

P: Samozřejmě s přítelem jsme právě teďka byli v Čechách – byli jsme v Karlových Varech, v Děčíně, v Kroměříži jsme dělali, na ubytovnách jsme byli jako takhle...jenomže já spíš dělám práci co dělá chlap teď a dělám si to svoje co mám.

M: Jakože jestli jste měla nějaký stálejší zaměstnání.

P: Předtím?

M: Když jste vdaná.. ano. Jestli jste normálně fungovali jako rodina.

P: Předtím ano, Já jsem teďka nechala barák akorát přepsat na dceru...

M: Jak dlouho jste mimo trvalý bydliště, jak dlouho jste na ulici?

P: No to budou 3 roky, sem tam se tam vrátím, podívám se akorát.

M: Chcete říct důvod, nebo jestli...

P: S manželem jsme se nějak neto...

M: Nějaký hádky...

P: Ale on se ani tak nehádal, ale to už nebyl život. My jsme spolu neměli nic už 17 let pomalu. To je všechno vo ničem. Říkám, děcka mají ... Holka je jednaosmdesátej, kluk je osmdesátej sedmej, takže to už só všechno velký děcka, že?

M: Jo.

P: Prodal se byt, koupil se barák, žilo se dál.

M: Takže takhle. V kontaktu s děčkama jste...

P: Ale jo, sem tam jo.

M: Rodiče, co rodiče?

P: Ti jsou mrtví právě už hodně dlouho.

M: Máte třeba nějaký zdravotní problémy?

P: No to mám... vysokej tlak, záda bolí, toto bolí, no co už člověk před padesátkou může chtět?

M: A nějaký takový, co jste získala třeba tím pobytem na ulici nebo tak?

P: A tak toto ne...Možná ty záda, že bolijó člověka, ale jinak...

M: Nějaký problémy, třeba já nevim...prochladnutí,...

P: Nic.. možná to to ty záda.

M: Možná nějaký zažívací problémy třeba žaludek, nebo tak.

P: No tak to ano to vás bolí, ale to není jenom z chladu.

M: Z hladu třeba.

P: Tak to nee na to si vydělám co potřebuju... to zase když jste vyjdete na ulici tak se chodilo fárat, to se vyfáralo co se dalo. Neměli jsme my, měli oni. Nemá jeden, tak má druhé, tak si pomůžem jeden druhýmu. Není to takový, že by člověk měl sám a nedal tomu dalšímu...

M: A není třeba důvod toho rozchodu jakože alkohol z vaší strany nebo tak?

P: Tak určitě se pije, to je jasná věc, bez toho pít to asi...

M: Tak na té ulici to člověk řeší jako způsob přežití.

P: Nedá se nic dělat.

M: a předtím?

P: Předtím to ne, já jsem měla normálně práci, všechno, mám tam auto, autem jezdím, to auto je tam moje, jenže mi nejede.. no...Teď tam už přede byli policajti aji na to se dívat...Když mě to nejede, kam to mám strčit?

M: Takže závislosti asi na alkoholu.

P: No já bych řekla, že asi jo.

M: Jako nehrajete automaty nebo tak.

P: Neee ježušmarja to vůbec ne, to nesnáším přímo. Fet nesnáším a automaty nesnáším.

M: A jak to vidíte do budoucnosti teďka?

P: Ale tak zase něco chceme splášt dál, jenomže to se musí postavit, takže když máte brigádu nebo něco takovýho, tak co z toho máte? Těch pár korun, co nám zaplatijou.

M: Teď máte nějakou známost nebo něco?

P: Jo však s tím přítelem.

M: S tím pánem co teďka jste se loučili.

P: My jsme spolu pomalu tři roky...

M: A vidím, že využíváte nabídnutou pomoc tady na charitě...

P: No já bysem sem nechodila... Když nemusím, tak sem nendu, ale teďka už se nedá co dělat. Třeba v těch Čechách taky se mě ptala slečna Klárka, jestli tam vůbec su. Říkám tak tady určitě. To už je ale myslím 3 roky, co jsem se sem nahlašovala. Už vlastně potom jsme jeli pryč, práce byla, že, ubytování bylo, tak na co to tak...

M: Takže akorát to denní centrum, takže třeba si necháte vyprat, použijete sprchu a tak jo?

Jídlo... azylák dlouhodobě ne.

P: Jsme dva, tak tady to jako co.

M: Jo, takže jediné, kdybyste byli jinde...ale stejně jste jinde ne? Nebo jste tam u té vilky? Oba jo?

P: Za tou vilou no...

M: Toho pána jsem neviděl, takže...

P: No tak on jde ráno do práce, že...

M: Jo jasně.

P: Takže se vracijou večer, že? No tak aji já jsem s nima chodila, ale teďka jsem už práci neměla, takže jsem tam v pátek skončila. Kdo spíš potřebuje, tak mě zavolá.. dyť to lešení jsme stahovali, já jsem to dělala s chlapáka.

M: A jak vnímáte chování okolí. Že jste žila jako běžný občan a teď jestli se změnil způsob chování lidí.

P: Stydím se, je to fakt. Ale z druhé strany za co?

M: Jako že vy se stydíte, ale jak vnímáte způsob jednání okolí? Setkáváte se spíš s agresivitou anebo s přijetím okolí, s pomocí,...

P: No já si to vyřídím vždycky sama. Když tam je nějaký binec tak já to vyřídím většinou sama. ale jinak jako tam...

M: Takže sama.

P: Já nemusím, já mám vždycky za sebou záda.

M: A nezkoušíte třeba bránit, nebo že by vám někdo náhodně pomohl nebo vám hodně ublížil. Protože teďka je hodně rozšířená taková ...

P: No šak tam se bojíjou.

M: Věc, že napadají nějakí výrostci třeba ty bezbranné, že?

P: Ono jde o to, že člověk, když jde do té práce, tak jde špinavej tak nebo tak. Jenomže nikdo neví, že jdete do práce. Jo? Takže si třeba myslí.. no je to Bezák nebo to...ale deš do práce a deš dělat! a to já budu chodit takhle?

M: Dobře, jasně, mhm...

P: Tam spíš se jedná o to, že teď ty partie a takový za tou Billou a co to tam je oni teď mají takový nejspíš strach ze skiňáků, že po fotbalu nebo hokeji tam za nima někdo přijde.

M: A že tam začnou dělat binec. Já vím, že tam jednou incident kdysi byl a od té doby se to opakovalo ještě někdy? Ne?

P: Teď co jsme tam byli tak nee. Já jsem tam byla předtím právě, pak jsme šli pryč.

M: Tam byl ten Honza u toho právě, ten co není jako úplný bezdomovec, ale on s váma taky dělal prý...

P: Ten vysokej jo? No, teď byl taky venku, jo...

M: Tak ten právě nějak že se jim postavil, tak toho zřezali a ostatní taky...

P: Jak jsem říkala, to jsme byli v těch Čechách.

M: To už je před rokem.

P: Teď tam zatím byl klid, no?

M: Takže jak to tak vnímáte, chcete pracovat, máte zájem se z toho dostat nějak,...

P: Tak určitě.

M: A k manželovi třeba zpět.

P: Ne chcem bydlieť s priateľom, ale s manželom to sa nedá sa vrátiť.

M: A jste teda oddáni na úřadě.

P: Opravdu to nechtěl podepsat to jsem říkala, to je už tak x let zpátky co jsem říkala, že se...

M: Takže jste se rozhodla, že jste teda od něho odešla a žijete na vlastní pěst.

P: Jsem se právě že šla zeptat Klárky, jestli se to tady nedá sepsat. Já nemám kde, na čem.

M: Ještě poslední věc.. víra, říká Vám něco víra?

P: No pokřtěná su. Ten přítel ten je věřící, jenomže on je zase evangelik.

M: To nevadí, ale věří v Boha, věří v Krista.

P: V Pannu Mariu říkal.

M: Kyž je evangelík?

P: V Pannu Mariu říkal.

M: Tak to je asi katolík, spíš.

P: To já nevim. Není katolík.

M: To je zajímavý evangelík, dobře. Vy teda spíš jako se spoléháte na sebe. Jste pokřtěná, ale neřídíte se tím.

P: Do kostela du, to víte, že jo. Já nežiju úplně nejhůř.

M: Jestli ještě chcete něco dodat?

P: ne (asi vrtí hlavou)

M: Děkuju za rozhovor.